

BE
M.

ECU Cluj / Central University Library Cluj

Aaron

SCURTĂ

PENDIC

LA IST.

LUI P. I.

BUDA 1826

B. U.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

57665h

B. R. V. 1355

Staron, Teodor.

Scurta apendice / la / istoria
/ lui / Petri Maior ...

Buda, 1828. 8°

Inv. Nr. 4 / 1922

BCU Cluj / Central University Library Cluj

СКЪРТЪ АПЕНДИЧЪ

А А

І О Т О Р І А

DOMA TITULA DE S. PETRO

56 f6

А В И

ПЕТРУ МАІОР

к а р т

ПРИН АДЕВЗРАТЕ МЗРТЪРИСИРІ А МАІ
МЪЛТОР СКРІПТОРИ БЕКИ, АЧЕПЪТЪЛ РО-
МЗНИЛОР ДИИ РОМАНИ АДЕВЗРАЦИ, А
МАІ МАРЕ АДМИНЪ АЛ ПЪНЕ.

ц е с ъ т з

А Е

О Е О Д О Р А Р О Н .

Kurzer Anhang zur walachischen Geschichte des Peter
Major.

А Я Б ъ Д Я

КЪ ТУПАРУА К. ОУНІВЕРСІТЪЦИ ДИИ ПЕСТА.

1 8 2 8 .

B. R. V.

1355

~~1225~~

Я Історіи лаѡда чѣ май маре ѣ адеврѡла.

ὁ ἄνθρωπος ενεργετικὸς πέφυκε. Μ. Αντωνίνος.

OMBA Ե՛՝ RCU Cluj / Central University Library Cluj
ИЗДАТ С ПРЕ Д ФАЧЕ БИБЛЕ.

М. Антоніи́нс.

Joan Hatzeg,

П Р Ъ

ЧИНСТИТЪЛЪЙ, ШИ ДЪ БЪН ГЕНЪ
НЪСКЪТЪЛЪЙ

ДОМНЪЛЪЙ ДОМН

АѠАНАСИЕ ГРАБОВСКИ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

А П А Д І А

Прекъм ши ла мзрига Депътаціе, каръ
администрѣзъ Фундъсбриле Націонале
де Лейрѣ Греч: алесъдъи Кондепътагъ,
ш: а:; а сѣинцелор Марелъи Меценас
ши Пзргинитгору, спре кѣноасчерѣ Па-
гроній, кѣ оумилитѣ влзндѣце
акрединцагъ.

- BCU Cluj / Central University Library Cluj

ДВ МАРВ ЛАЌДЪ ПРѢ ВРѢДНИЧѢ
ДОМНѢЛБ!

ДЕ аѢр ши КедрѢ прѢ вРѢДникѢ ерѢ
а май Марилор нострѣй Романи фаптѢ!
карѣй нѢши прецѢтѢ, кѢ алгаре, їкоане,
ши кѢнѢни а сѢрѢи, ши а мѢри нѢмеле
май алес ачелор БѢрѢаци, карѣй спре
лѢминартѢ Нацѣй, ажѢтарѢ сѢїинцелор,
ши кивернисирѢ де бине а ПѢбликѢлѢи,
кѢ готѢл ерѢ деѢаци. О феричите
тимѢѢри трекѢте! КѢ че сѢ Те Ѣ кѢ-
нѢнѢм ной, а сѢїинцелор мареле Ме-

ЦЕНАС, ШИ А НАЦІЙ НОВАСТРЕ ПРѢ БДНЕ ПА-
ТРОНЕ?

КЪ ЧЕ ЛАБДЕ СЪЦІ АНЪЛЦЪМ НЪМЕЛЕ?
ШИ КЪ ЧЕ КЪВИНТЕ СЪЦІ ДЕСКРІЕМ БЪ-
НЪТАТѢ ИНИМЕЙ, ЧѢ КЪ ТОГДА СПРЕ АД-
МИНАРѢ НАЦІЕЙ АПЛЕКАТЪ, ШИ ВІРГЪТѢ
СЪФЛЕТЪЛЪИ, ДИН КАРѢ ИСВОРЕСК АНАЛ-
ТЕЛЕ АЧЕСТЕ ФАПТЕ? ДЕ НЪМАШ ТЕШИ
ІО ДЕ МИНЪНАТЕ БЛЖНДѢЦЕЛЕ БРЕДНИЧІЙ
ТАЛЕ, КЪ КАРЕ ФИРѢ ПЕСТЕ МЪСЪРЪ ТЕ
АЪ АФРЪМЪСЕЦАТ, ДОАРЪ ЛИМБЕЙ МѢЛЕ,
СПРЕ РЪСЪНАРѢ ЛАБДЕЛОР, КАРЕ ЦИСЕ КЪВИН,

ниче о мзрцинире нѣ їаш пѣтѣ пѣне;
чи фїиндѣми прѣ кѣноскѣт, кѣм кѣ:
„ нѣ ладѣ, чи фапѣте вѣднече де лад-
„ дѣ боещїи “ кѣ лналѣтѣ вѣкѣрїе кѣ-
взнѣт: О феричитѣ ещїи Націе ромѣ-
нѣскѣ! карѣ ай ажѣнс а кѣкѣче оун
Бзркат ашѣ марѣ, кѣм ѣ Нокилѣл А-
ОЛНАСїЕ ГРАБОВСКИ де Ападїа; карѣ
спре дѣщепѣтарѣ ши лѣминарѣ Та, ниче
сѣдориле, ниче лвериле нѣши кѣдѣцѣ; семн
ши мзрѣдѣрїе а прѣ дѣдѣтей инимїи
сале спре фачерїи де бине, де пѣрѣдѣк ва

рзмзнѣ ши ачаста кзртичикз, пре
карѣ сѣ прѣпѣтѣрникз Патронирѣ
са а о прими, де бѣнз вое кѣ мзнз
дарникз саѣ лдѣрат. — Пентрѣ о фа-
чере де бине ашѣ де маре, ши ероикз
към ѣ ачѣста а Домнїи тале чей прѣ
мзрите, аци да їо оумилитз мѣлцз-
мире лнаинтѣ Пѣбликѣлѣи, даторю
мам цинѣт.

Авторѣл.

КЪ ТРЪ ЧЪТИТОРЮ.

Вжнд мижлоческ єѸ кѸноащерѸ ачестей кѸвжнтзрї ла ПѸбликѸм, даторїа, карѸ чѸ май маре динтре тоате (л леѸѸ лѸи Цицero) кзтрѸ Патрїе ши Нацїе авем, ми о лплинеск; ши кѸ адевзрат пентрѸ ачѸїа май таре, кз ачаста скрисоаре кѸпринде л сине черкарѸ деспре лченѸтѸл ши нащерѸ гинтей ромзнещї дин; Романи адевзрацї, каре лнантѸ ромзнилѸр челор доїоши де аморѸл Нацїї, лтрѸ атжта є май вредникѸ де лѸаре аминте, л кжт спорю, ши мѸрщерѸ лнантє спре полирѸ ши искѸсирѸ Нацїї ноастрє, прин дисзртзцїї, ши кѸвжнтзрї їсторичещї фoартє се ажѸторѸцїе: ка май мѸлте сз нѸ лтина, кѸноскѸт єсте лнантѸ тѸтѸрор, кѸм кз мижлочирѸ, ши модрѸ спре кѸлтивирѸ ши прокопсирѸ Нацїї фїещє кзрїа, чел май дин тжю, є кѸлтивирѸ лимбїї, ачаста се веде ла тоате гинтеле, каре се цжн май искѸсите л Европа; ши кѸ адевзрат

рат чине поате ацепта, ка сз афлорѣскз ші-
инцале а синга Націй оаре кзріа, пзнз че
лимба атжтѣ ацелѣцери ши кзвинте ва авѣ,
ка тоате ідеиле ши сжнцириле ннимій кз ацїи
де плин, ши пе ацелег сз се поатз апзртз-
ши? Форма ши мзсзра, азпз каре лимба ноа-
стрз сар пзтѣ май вине кзлатива, не о мзрци-
нѣце Історїа; пентрз кз Нація Ромзніѣскз, пре-
кзм сжнцелеле шил траце дин Романи адевзрацї,
ашѣ ши лимба; тоате дарз ворбеле, ши кзвин-
теле, каре а лимба Ромзнилор нз сзнз лати-
нѣце (ацелег єз лимба чѣ попорѣнз а Рома-
нилор веки) ка адрзвзтате дела алте гинте,
прекзм волничї єра Ромзній але адрзвзта,
ашѣ волничї сжит ши акзма але пзрзси, ши
кзм кз пе аѣце пзтем лимпезї лимба де коаде
стрзине, не адрептѣзз іарзш Історїа. Кзм кз
литереле Цирличеши челе адрзвзтате дела
Сзрби ши Рзши пе адрептате ле пзтем изгони,
їарз історїа не адрѣптз, авзцжндзне кзм кз
попорзл Ромзнегк є май векио де сзта а ноаз,
а каре саз нвїт литереле цирличеши. —

I II

ПРОЛОГЪЛ КЪРЦЕЙ.

Де в ро кжцва ани л коаче, черкарѣ деспре лче-
пѣтѣл ромзнилор а май мѣлтор вѣрѣацї, нѣ
нѣмай дин мижлокѣл ромзнилор, чи ши дин
алте нацїи искѣсжци, лѣарѣ аминте аѣ трас
спре сине; динтре карїи мѣлци де пофта аде-
вѣрѣлѣи ацѣацї, кѣноск л ромзни сжнѣ де ро-
манї; їарѣ алцїи, де мѣнїе ши оурѣ (пре
каре кѣ лаптеле дела пѣринци але сѣѣ се вѣд),
асѣпра ромзнилор лкѣтрѣзницї, нѣ се лрѣ-
шинѣѣз а стѣрни батжокѣри, ши дефѣймѣри,
(кѣ каре орѣеск окїи оунора не вѣгѣторї де
самѣ;) ка пре стрѣлѣчїта а ромзнилор дин

Романи кѣраци вицз, кѣ дѣ динсѣ сѣ о мик-
шорѣзе; динтре ачестій унїй а ворбе осѣбите,
а тре патрѣ пѣреци кѣм се зиче, алций а пѣ-
бликѣм кѣ кондеюл а анегри зжориле, каре
кѣ оки авенинаци ле вѣд рѣсѣринд пе дѣсѣ-
пра наций ромѣнеций, се стрѣдѣск.

Ачестѣ а фи адевзрате, нименѣ се ва а-
дон, кѣи є кѣносѣтѣ лѣмѣ дѣкѣма. Ши
мѣкар кѣ прѣ аѣзѣатѣл, ши ал нацией не-
мѣриториюл Маїор, кѣ аджичи доведе афарѣ де
тоатѣ адоїала аѣ пѣс лѣкрѣ, кѣм кѣ ромѣнїй,
карїй кѣ мѣлцимѣ стаѣ а тро флоаре кѣ чѣле
лалте наций, сжнѣеле ши ачепѣтѣ, ши л траг
дин попорѣл Роман, чел прин аѣзратѣл Траїан
дин Італїа сѣдит а Дакїа, тотѣши дефѣй-
мѣторїй, линеа де батжокѣрї, де тот нѣши о
контенеск. —

Еѣ аичѣ амѣ леѣѣи фѣѣѣш кѣ нименѣ
динтре дефѣймѣторїй нѣмѣлѣи ромѣнеск нѣ мѣм

препѣс: фѣиндѣмѣ прѣ кѣноскѣт лѣкрѣ, кѣм
кѣ: л май марѣ темейорѣ сѣ разимѣ вица,
ши сѣнцелѣ Ромѣнилор дин Романи, декѣт
сѣл поатѣ лѣтѣнека кѣ неѣе ворѣе гоале; нѣ-
май врѣѣ а адѣче дин Історѣй бекѣ ачелѣ аде-
верирѣ, карѣ лчепѣтѣл Ромѣнилор дин Романи
адебѣраѣцѣ, ал пѣн ла май марѣ лѣминѣ: Тоатѣ
кѣвѣнтарѣ л патрѣ капете о лѣзрѣцеск: л Капѣ
ѣ. ва сѣ арѣтѣ, кѣмкѣ трѣчерѣ Романилор
лѣй Траѣан пестѣ Дѣнѣре л зилѣлѣ лѣй Яѣреѣан
кѣтрѣ анѣ 274. ничѣ де кѣм сѣ поатѣ ашѣ
лцелѣѣе, кѣт чѣ май марѣ парте, сѣ нѣ фи рѣ-
масѣ дин коачѣ де Дѣнѣре: фѣинд кѣ апрѣат
фак помѣнѣре скрипторѣй чѣй бекѣ дѣспре Рома-
нѣй, карѣй лѣкѣл л Дакѣа лѣй Траѣан, дѣпѣ
моартѣ лѣй Яѣреѣан. лѣтрал ѣ. кап лѣзмнѣз,
кѣмкѣ Романи сѣл Ромѣнѣй, карѣй рѣзмѣсѣсе
л Дакѣа лѣй Траѣан, тот дѣѣна лѣ фост осѣ-
бит попор де чѣлѣ лалте гинте; ши кѣмкѣ ни-

че одатъ пѣнъ ла сѣта ашептѣ, петерчерѣ
ши лпзртъширѣ ла олалтъ лтре Романій чей
дин коаче де дѣнзре, ши лтре чей динколо
наѣ фост лпедекатъ : ачестѣ таръ дин довѣде
беки. А ла Г. адѣк мзртѣрїи беки, дин каре
се вѣде, кѣмкѣ лпрежѣрѣ дѣнзрїи не лчетат, не-
мзрѣинит Попор Роман аз лзкѣит. Ял дѣ. Кап
стѣ дин скѣртъ адеверире, кѣм кѣ Романїи
ниче декѣм нѣ пот сѣ фїе рѣмѣшицѣ де Дакї,
Шлави, сѣѣ Бѣлгарї, чи нѣмай Романїи адевѣрацї.

Марциниле Дакїї беки дѣлз Птоломеѹ.

Дакїа вѣке, деспре мѣзз ноапте сз мѣрцинѣ кѣ о партѣ а Сармаціей Европещй, дин мѣнций Карпатѣлѣй, пѣнз ла котирѣ рѣдѣлѣй Тира (Нистрѣ) кѣтрз марѣ нѣгрз; деспре апѣс кѣ Іази гїй Метанастѣ пе лѣнгз Тиса; іарз деспре амѣзззй кѣ ачѣїа а Дѣнзрїй партѣ, дѣ оундѣ Тиса сз прѣвнз кѣ дѣнса, пѣнз ла четатѣ дѣгїѣм; деспре рѣсзрїт кѣ Дѣнзрѣк пѣнз ла четатѣ Диногѣїа, ши кѣ апа Хїерасѣ (Прѣтѣ) пѣнз прѣдѣл Тира. — *Всѣмъ дѣрз прѣкѣмъ сѣмъ вѣдѣ дин лѣдѣатѣл Географъ:* Дакїа вѣке аѣ кѣпрїнс прѣсїне: партѣ Цзрїй Оунгѣрещй пѣнз прѣ Тиса, Ярдѣлѣ (Дакїа дѣ мїжлок нѣмїт) Цѣра ромзїнѣскз (зїсз ла скрипторїй чей беки, ши Дакїа алпестрїс, трансалпїна, ши колїа ла Магїно, а дѣкз Цѣра Мѣнтенѣскз) ши Молдова тоатз. —

Ячаста ерѣ ашезарѣ ши лѣцимѣ Дакїй пе кѣнд о аѣ кѣпрїнс Романїй кѣ Апзратѣл Траїан кѣтрз анѣл 105. Кѣм сѣл прѣжмплат а Романилор прѣ Дакїа, чѣ дѣ лѣкѣиторїй сзї дѣ тот дѣшертатз прїн рѣзкоаеле, каре ле аѣ прѣтат Траїан кѣ Декевал, дѣскзлекарѣ? кѣм аѣ стзпѣнїт Апзрацїй дѣла Рома Дакїа пѣнз ла Яврелїан? карїй дѣзнз дѣзжѣдїнѣдѣсз; дѣ май прѣтѣ апзра

пре колонїиле романе ↑ Дакїа де ↑ кѳрелле варварилор, легїоанеле кѳ о парте а попорѳкилор їаѳ трекѳт песте Дѳнзре ↑ Мизїа: пе ларгѳ ши искѳсит кѳвѳнтз Маїор ↑ Ёсторїа са (Кап а. ши ал б.); прекѳм ши ачкїа дин фирѳ лѳкрѳлѳи аратз, кѳм кз чѳ май маре парте а Романилор, ши дѳпз Яѳрелїан аѳ рзмас ↑ Дакїа лѳи Траїан ла кап г. — Ёѳ нѳмай кѳ ноаве адеверирї ши довѳде (каре пзнз акѳма де тот липсѳ ↑ Ёсторїа Ромзнилор) дин Ёсторичїй чей май веки ва сз арзт: кѳм кз ши дѳпз Яѳрелїан, Романїй саѳ Ромзнїй аѳ рзмас попор Осевит де алтѳ Гинте ↑ Дакїа лѳи Траїан). Ячаста Маїорѳ фзрз де довѳде, нѳмай дин фирѳ лѳкрѳлѳи о вздакѳе). ↑ контра (↑протїва) ачелора, карїй не авѳнд алтз ↑ че сз се рззиме; нѳмай ка пе Ромзнїй, Блахї, Влахї, Валахї ши аркз Дмїнезеѳ щїе, кѳ че нѳме май нѳминдѳи, сзї поатз фаче мзкар че алтз местекзтѳрз, ши надинс че нѳ сѳнт, фзрз де ниче оун темей: кѳ о гѳрз стрѳгз, кѳм кз пре Романїй, пре карїй їаѳ фост аѳс Траїан дин Ёталїа ↑ Дакїа, Яѳрелїан трекѳндѳи Дѳнзрѳ, де аѳ фост ши май рзмасз пѳцинїй, саѳ местекат кѳ Гинтеле чѳле варваре. Ши ашѳ де оурз Орвїцїй, май гата сѳнт а пїпзї ↑тѳнїчѳлз, де кѳт а кѳноаше адевзрѳ, прекѳм зиче ѳрїптѳра: „каре нѳ вїне ла лѳминз (адевзр) „оумелз ↑ ↑тѳнѳрек.“

К а п і т л

Романій і Дакія вѣкѣ кзтрѣ анѣл 560.

§. 1.

Аміанус Марчеліус скрипторѣ кзтрѣ анѣл 310,
 (і карткѣ 21. кап 7) мхртѣрискѣ: кѣм кѣ
 „Фригеридѣс Дѣка, кѣ Осташій дин Паноніа,
 „ши Трансальпіна (адекѣ динтрѣс ачѣка партѣ а
 Дакій, карткѣ сѣ хитѣ Дакія Трансальпіна, прѣкѣм
 аре Леонклавіѣ ши Магійно географѣл, азѣхѣи Цѣк-
 ра мѣнтенкѣскѣ, пентрѣс мѣнцій сѣ нѣмѣкѣше)
 „ітрѣс ѣжѣторію вениндѣс, пе карѣ лѣс фост
 „триміѣс Граціан дин черерѣк лѣи Валент.“ (1)
 ітрѣс ачѣста ѣцелѣс ворѣкѣше Скрипторѣ і карткѣ
 нѣмѣтѣс дѣспре рѣхѣвока, карѣ іл авѣк Романій
 кѣ Готій і Фраціа: ашѣ дѣрѣ і хилѣлѣ іпѣраци-
 лор Граціан ши Валент і Дакія трансальпінѣс, адѣ-
 кѣ

(1) Frigeridus Dux, cum Panonicis, et Transalpinis auxiliis adventans, quem petitu Valentis, Gratianus ire disposuit in procinctum laturus suppetias iis, qui ad ultimum vexabantur exitium. In bello Gotthico in Thracia. Am. Marcel. L. 21. c. 7.

кѣ ↑ Цѣра Романиѣскѣ де астази, ера Романій
 лѣкѣиторї; пентрѣ кѣ ачей Осташи, спре анзра
 рѣ лѣкѣиторилор аѣ фостѣ ашезацї ↑ Дакїа,
 прекѣм ши ↑ Панонїа. — аша (↑ картѣ 26. кап
 5,) поменѣще Амїанѣс, кѣм кѣ ↑ зилеле аѣи
 Валентїніан, ун Антонїѣс кѣ нѣмеле Романѣ
 аѣ фостѣ ↑ Дакїа де мижлок динтре Осташи
 май маре (Tribunus). Тот Амїанѣс (↑ картѣ
 29. кап 6.) деспре рѣзвоча, каре ааѣ пѣратѣ Л-
 пѣратѣ Валентїніан кѣ Вармателе, атр' ачестѣ
 ацелесѣ ворѣѣще: „ Оѣе Валентїніан Гвадїй кѣ
 „ Вармателе трекжнѣс Дѣнзрѣ, маре ↑ попорѣл Ро-
 „ ман, чел кѣпринсѣс кѣ аѣкрѣс сечеришѣлѣи,
 „ прадѣ фѣкѣрѣ, аша, кѣтѣ нѣмай де кѣт ера
 „ сѣ принѣѣ пре Фика аѣи Констанцїе.“ (2)
 Динтрѣ ачест локѣ а Скрїпторѣлѣи, (каре вор-
 ѣѣще деспре аѣжмплѣрїле де а са вѣрѣтѣ, ши
 пентрѣ аѣѣа де тоатѣ кредїнца вѣѣдник) аде-
 верїт ши аѣминат есте: кѣм кѣ ↑ зилеле Анз-
 ратѣлѣи Валентїніан, каре аѣ мѣрїтѣ кѣтрѣ анѣл
 375. Романїй лѣкѣїа ↑ цесмѣрїле Дѣнзрїй; фї-
 нѣ

(2) Sub Valentiniano Quadi cum Sarmatis transgres-
 si Danubium; magnam in Plebe Romana, circa a-
 grestem messem occupata, praedam egere; ita ut
 paulo abfuerit, quin Filia caperetur Constantii,
 cibum summens in publica villa, quam adpellant
 Pistrensem, cum duceretur Gratiano nuptura. Hic
 sensus est verborum apud Am. Marc. L. 29. c. 6.

ица кѣ зиче, кѣм кѣ ачкѣа саѣ атѣмплатѣ иѣ
 де парте де орашѣ бирмѣм. Май апрѣатѣ не-
 мхртѣрисекѣ скрипторѣи, кѣм кѣ ꙗ зилеле лпз-
 рацилор валент, ши теодосѣе чел тинзѣ, пе ла
 анѣа 376. ши 450, дин коаче де дѣнзѣ ꙗ дакѣа
 вѣке лзкѣѣа романиѣ.

Б. 2.

ꙗ зилеле лѣи валентѣ.

Ун скрипторѣ дин сѣта а патра вѣнапѣѣс
 вордѣан, деспре каре фаче поменире фотѣе па-
 трѣархѣа цариградѣлѣи, скрѣе: кѣм кѣ вци.о.еле
 стрѣзѣтѣндѣ лпзрѣѣа романилор, маре прѣдѣи-
 ре фѣчѣ атре лзкѣиторѣи романи „пе ачѣшѣи
 „ лпзратѣ (валент) ꙗ скѣрт тимп лкѣнѣндѣле
 „ лтоарчѣрѣк кѣтрѣ вци.о.ѣа, ѣаѣ стрѣмторатѣ
 „ атре локѣри лтѣрѣте, ши ѣаѣ фѣкѣтѣ а пѣне
 „ армеле жос.“ — (1) Май лколо зиче: кѣм кѣ
 пе чѣи рѣсипиѣи (вци.о.е) прин ораше ѣаѣ пѣсѣ
 сѣѣ паѣз; „ѣарѣ лзкѣиторѣи орашелор“ (аша
 кѣвѣнтѣ май лколо лѣдатѣа ѣсторик) „карѣи
 „ пре вци.о.е ꙗ кѣсиле сале примѣсѣ, симѣинѣдѣле
 „ слѣвѣнѣнкѣ пѣтерилор, вѣзѣндѣсѣ лшелѣѣи,
 „ лѣѣшѣи шѣѣ рѣс пѣрѣрѣк, карѣ о авѣ деспре
 „ дѣн-

(1) *Hos Imperator (Valens) intra breve tempus, intercluso in Scythiam reditu, intra munimenta compulit, et arma tradere jussit. Eunapius Sard. in Hist. Biz. T. I.*

„Джншій.“ — (2) КѢМ КЪ ЩИ.О.Е.ЛЕ АЧЕИЙ, ДЕСПРЕ
 карій фаче поменире ВѢНАПІЪС АЪ ФОСТЪ ГО-
 ТІЙ, ШИ НЪ АЛТЪ ГИИТЪ, Є ДЕ ТОТЪ ЛИМПЕДЕ АЪ-
 КРЪ: ПЕНТЪРЪ КЪ ДЕ ВОМ ПРИВИ КЪ АЪАРЕ АМИНТЕ
 ЛА ЧЪЛЕ ЧЕ СКРІЕ ДЕСПРЕ ЩИ.О.Е. ВѢНАПІЪС (АКЪРЪИ
 КЪРЦИ КЪ НЪМЪРЪ ПАТЪРЪСПРЕЪЧЕ, АЪПЪ КЪМ МЪР-
 ТЪРНСЪЩЕ ФОТІЕ, ЧЪ МАЙ МАРЕ ПАРТЕ АЪ ПЕРИТЪ,
 КАРЕ О МАЙ АЖЪНС ПЪИЪ ЛА А НОАСТЪРЪ КЪРСТЪ, СЕ
 АФЛЪ А Історіа Византина томЪЛ А.) ШИ ВОМ
 фаче АСЪМЪНАРЕ КЪ ЧЕЛЕ ЧЕ АМІАНЪС МарчелинЪ
 ШИ ЧЕІА АЛЦІЙ СКРИПТОРИ ДЕСПРЕ ГОТІ АЪ АСЕМ-
 НАТ: КЪМ САЪ АШЕХАТ А ДАКІА? КЪМ АФРИКОШАЦІЙ
 ДЕ ХЪИИ, АЪ ТРИМИС СОЛІЙ ЛА АПЪРАТЪ ВАЛЕНТ,
 КА СЪИ ПРИМЪСЪСЪ АЪ ЦИИЪТЪРІЛЕУСАЛЕ ПЕСТЕ ДЪИЪ-
 РЕ? КА ТОМА ТРЪЧЕРЪ ГОТИЛОР ПЕСТЕ ДЪИЪРЕ А
 ФРАЦІА КЪ ТОАТЕ СТЪРНАЕ АПРЕЖЪР, КА КЪМ УНЪ
 ДЕЛА АЛТЪ О АР ФИ АЪЦАТ, АША О СКРІЪ; НЪ-
 МАЙ КЪТЪ ВѢНАПІЪС, ПРЕ КАРИЙ АМІАНЪС КЪ ЧЕІА
 АЛЦІЙ, АИ НЪМЪЩЕ ГОТІ, ЄЛ АИ КІАМЪ ЩИ.О.Е.:
 АЪМИНАТ СЪ ВЪДЕ, КЪМ КЪ ЩИ.О.Е.ЛЕ АЧЕИЙ, АСЪ-
 ПРА КЪРОРА ВАЛЕНТ КЪ РЪЪКОЪ СЪ СКЪЛАСЕ, НЪ АЪ
 ПЪТЪТЪ ФИ АЛТЪ ГИИТЪ ФЪРЪ ГОТІЙ, КАРИЙ АЪ-
 КЪІА

(2) Hos igitur per Urbes dispersos (Scythas) sub
 libera custodia habuit. — At urbium incolae *οι τας*
πολεις οι κουντες cum Scythas, qui se sibi tradide-
 rant, in suas domos admisissent, ubi eorum virium
 imbecilitatis periculum fecissent, suae opinionis
 errorem irridere coacti sunt. *ibidem.*

кѣїа дин коаче де дѣнзре, а гро парте а Мисїи де жос, (каре се лѣцѣ ши песте дѣнзре дин коаче, дела Орашѣ дїногеціа пѣнѣ а рѣѣ Тира, унде се карсѣ а марѣ нѣгрѣ, прекѣм мѣртѣ-рисѣще Птоломею, каре цинѣтѣ де обще кѣ нѣме Цицеїа се нѣмѣ) а Молдова ши Цѣра ромѣнѣскѣ, нѣмизїи ши Вісі-Готїи. — нѣмеле Цицеїе ниче о грѣтѣте нѣ фаче, фїинд кѣ шим, нѣмеле Цицеїе а фи фост фоарте де обще ла скрипторїи чей кекї, кѣ каре се лѣнзрѣвѣ а кемѣ пре тоате Гингеле, каре лѣкѣїа дин коаче де дѣнзре кѣтрѣ амѣжѣ ноапте. —

Чи оаре де че сѣнѣ дѣ фост Орсѣнїи а-чїи, карїи дѣ примит пре Цицеїе а кѣсиле сале? кѣ адевѣрат алїїи наѣ пѣтѣт фи, фѣрѣ Романїи лѣкѣиторїи ачелор четѣци ши Ораше, прин каре ерѣ рѣсипнїи варварїи: пентрѣ кѣ пе лѣкѣиторїи ачелор четѣци вѣнапїѣс лї нѣмѣще *οι τας πολεїς οї κοιντες* домѣстичїи, цѣркнїи, кѣ каре нѣме сѣ лѣнзрѣвѣ скрипторїи пре лѣкѣиторїи Романїи моцѣнїи де пингѣ дѣнзре лї дескилинїи де алте нацїи, пе каре ле нѣмѣ варварї *βαρβαρους*; да ши лѣѣши стѣрнле лпрежѣр не аратѣ, кѣм кѣ ачїи а четѣцилор лѣкѣиторї, карїи дѣ примитѣ пре Цицеїе а кѣсиле сале, дѣ фостѣ кѣраци Романї: дѣ нѣ зиче аколѣ вѣнапїѣс, кѣм кѣ Цицеїеле сѣѣ скѣлат кѣ рѣзѣбой асѣпра Романилор:

агре

А тре карий маре прадаз фккѣрз, ши кѣм кѣ чот ачей лѣкѣиторий пре Циц.о.е іаѣ лѣаг ла лѣкашѣри-
ле сале? атѣта дарѣ де скѣркаг рѣмѣне, кѣм
кѣ лѣкѣиторий, ачелор Ораше, прии каре ерѣ рѣ-
спинци Циц.о.е, аѣ фост де сѣнѣе Романи.

Май грѣѣ е кѣ дѣѣетѣ а мѣрѣини унде,
ши не че лок аѣ фост ашезате Орашеле ачѣле, а-
кѣрора лѣкѣиторий ерѣ Романий? фостаѣ дин кола-
че, саѣ дин кола де Дѣнѣре? де ар фи ажѣне
пѣнѣ ла а ноастрѣ вѣрѣтѣ а треѣи скѣрисориле
лѣи вѣнапѣѣс, лѣсне лѣкрѣ ар фи. — Май кредѣ
еѣ кѣм кѣ четѣциле ачѣлѣ кѣ лѣкѣиторий Ро-
мани аѣ фостаѣ дин кола де Дѣнѣре а тре Мол-
дова ши Цѣра Ромѣнѣскѣ; пенѣтрѣ кѣ лѣемнѣкѣ
лѣѣдатѣлѣ Скѣриптор; кѣм кѣ дѣпѣ че сар фи
фост аѣѣмплат рѣѣкоѣл ачела а тре Циц.о.е ши Ро-
мани, апои аѣ черѣт Циц.о.е дела Романи, ка
сѣи лѣсе а трѣче пѣсте Дѣнѣре дин кола; ноаѣ
не есте дѣстѣлѣ, кѣм кѣ пинѣѣ Дѣнѣре, дѣпѣ
моартѣ лѣи дѣрѣліан а зилеле лѣи Валент кѣтрѣ
анѣл 373. сѣ афлѣ лѣкѣиторий Романий; преѣѣм
май лѣчит тот динѣтрѣ ачела скѣриптор сѣ вѣде,
каре ашѣ поменѣѣше трѣчерѣ Циц.о.елор (Готилор)
пѣсте Дѣнѣре а Фраѣѣа! кѣнѣ де Фрика Хѣнилор
спѣѣмѣнтѣѣѣи, се рѣгѣ де Романи ка сѣи при-
мѣскѣ пѣсте Дѣнѣре, „ іарѣ Романий, карий пѣѣѣк
„ цѣрѣмѣрий Дѣнѣрий, аѣ рѣспѣнѣ; кѣм кѣ неми-

„ ка, фзрѣ нѣмай порѣвчилѣ Апзратѣлѣи але
 „ плиннѣ вѣкѣ.“ (3)

Л. 3.

Ши л зилеле лѣи Феодосіѣс чѣл тинзр Дакіа
 вѣкѣ авѣ лзкѣиторѣи Романи.

Май лѣминат адеверѣще Прискѣс л Історіа
 са, деспре соліа, каре о ав фзкѣт Мазіминѣс
 кѣ Прискѣс кѣтрѣ Итила: кѣм кѣ л зилеле Апз-
 ратѣлѣи Феодосіѣс ла анѣл 446. л Дакіа лѣи
 Траіан, чѣк атѣнчѣк сѣпѣсѣ лѣи Итила, лзкѣіа
 Романіи: „аша дарѣ ційндѣмѣ, ши пре ум-
 „ влѣндѣмѣ (деспре сине вореѣще Прискѣс)
 „ пе лѣнгѣ касѣ лѣи Онесегіѣ (лтре Хѣннѣ дѣпѣ
 „ Итила, персоана чѣк дин тѣю) трекѣнд нѣ шѣѣ
 „ чине, пе каре лл цинѣм а фи унѣ динтре
 „ варваріи, ши Осташии Ци.оелор, л линеа гре-
 „ часкѣ маѣ сзлѣгат (іаѣ дат кинѣще) зикѣнд:
 „ каіре (ѣѣкѣрѣте) мѣ мирам ѣѣ (зиче май
 „ лколѣ) кѣм поате фи, ка грѣчѣще сѣ вореѣкѣкѣ
 „ ѣѣрѣват Ци.оѣ; фійнд кѣ, кѣнд лзкѣѣск
 „ а касѣ лтре сине кѣ линеа варварѣ фѣлинѣѣсѣ
 „ трѣѣскѣ, ниче саѣ динтре Хѣннѣ, саѣ динтре
 „ Готѣ, саѣ ши динтре Яѣзоннѣ, адекѣ ачѣшіа,
 „ кѣро-

(3) At Romani qui ripis praeerant *οὐ δε ταις οὐδαὶς*
ἐπιτετεύμενοι Romaiōn nihil se, nisi Imperatoris iussu
 facturos se responderunt etc. Eunap.

„ кѣрора кѣ Романій є май де апроапе априѣнарѣ :
 „ нице аинтре ачеїа, ушор карева ворѣѣше гре-
 „ чѣше. “ — ЯТѢНЧІЯ РЪЖАНД : (АѢНЪ ЧЕ ЛАР ФИ
 „ АТРЕКАТ ПРІСКЪС ЧЕ ОМ Ё?) „ ЗИЧЕ А ФИ ДЕ
 „ ВИЦЪ ГРЕК, А ФИ ВЕНИТ КА СЪ НЕГОЦИТОРѢСКЪ
 „ А ВИМИНІАКЪ МИСКНИЛОР ЧЕГАТѢ ДЕ ЛАНГЪ АѢ-
 „ ИЗРЕ, АКОЛО А ФИ ЛЪКЪИТ, — ШИ А ФИ ПІКАТ
 „ ПРИИС ЛА ХЪИИ. (1)

АНАИТЕ ДЕ ЧЕ ВОЮ АРЪТЪ, КЪМ КЪ ПРІСКЪС
 ПРИИ ЯѢЗОНІЯ АѢ АЦЕЛЕС ПРЕ РОМАНИЈ, КАРІЈ НЕ
 АЧЕЛА ТИМП ЛЪКЪІА А ДАКІА СЪПЪСЪ АѢИ ЯТИЛА;
 ИѢ ФЪРЪ ДЕ ФОЛОС ЛЪКЪРЪ А ФИ ЖЪДЕК, КА СЪ ЧЕРК

↑

(1) Itaque tempus mihi terenti, et circa murorum
 ambitum domus Onesegii ambulanti, progressus
 nescio quis, quem barbarum et unum aliquem ex
 Scythico exercitu esse rebar, graece me salutavit,
 dicens: Καίρε, mirari ego qui fieret, ut graece lo-
 queretur vir Scytha: etenim intra sua conclusi
 barbaricam linguam colunt, et affectant, neque
 tam Hunnorum, quam Gotthorum, aut etiam Au-
 soniorum hi scilicet, quibus cum Romanis frequen-
 tius est commercium (ὁμοίως αὐτὸς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιμιξία)
 Neque quisquam eorum facile loquitur graece, nisi
 si qui sint captivi ex Thracia aut Illyrico mariti-
 mo. — Tum ridens ait, se graecum esse genere ad
 mercaturam faciendam Viminiacum Myssorum ad
 Istrum urbem accessisse, in eaque domicilium ha-
 buisse, et in captivitatem apud Hunnos incidisse.
 etc. Priscus in excerptis Hist. Biz. Tom. I. pag.
 39 — 41.

ꙗче парти ши цинѣтъ а Дакїѣ аѣ фост лѣкашѣ
 лѣѣ ѡтила, пе кѣнд аѣ фост тримис Максиминѣс
 кѣ Прискѣс ла ѡтила; де кѣмба кѣ амзрѣнтѣ
 вом четѣ чѣле че Прискѣс не лѣсѣ скрис ꙗ Істо-
 рїа са (май вине, фармѣри де Історїе, фїинд
 кѣ ꙗтрѣгѣ пѣнѣ ла ной нѣ аѣ ажѣнс) прекѣм сѣ
 афлѣ ꙗ Історїа византїна (Том: I.) тоате стѣ-
 риле ꙗпрежѣр прекѣм ле лширѣ Прискѣс се вѣд
 а пѣртинѣ Хронографилор ачелора, карїѣ зик
 кѣм кѣ резиденцїа лѣѣ ѡтила аѣ фост ꙗ партиѣ
 Молдовїѣ де асѣзѣѣ, ши ачастѣ пѣрѣре нѣѣ де
 тот фѣрѣ де темекорї. Кѣ адевѣрат, прекѣм сѣ
 вѣде дин скрисориле лѣѣ Прискѣс, Максиминѣс,
 кѣ Прискѣс солїѣ аѣ фост тримисїѣ дела Феодо-
 сїѣс ла ѡтила, нѣ кѣ мѣлат аѣпѣ рѣзѣбоѣл, каре
 лаѣ авѣт ѡтила асѣпра Гциѣелор (Готилор) ши
 Соросгилор, аѣпѣ че пачѣ ши томнѣлеле ꙗтре
 Хѣнѣ ши Романи легате прин ѣн сенатор, каре
 (прекѣм ꙗсемнѣзѣ Прискѣс) пе марѣ дин Цари-
 град аѣ лѣат калѣ кѣтрѣ ѡтила пѣнѣ ла Орашѣл
 Одисѣнилор, (ашезатѣ ꙗ Херсонесѣ) сар фи
 рѣпт (2) пе ачела дарѣ тимп се цинѣ ѡтила
 ꙗ Молдова, алминтрилѣ де кѣмба ар фи лѣкѣ-
 ит

(2) Senator vir Consularis a Theodosio legatus mis-
 sus ad Attilam mari ad Odysseorum civitatem iter
 instituit, cum Attila contra Scythas (Gothos) et
 Sorosgos bellum gereret. Iste est sensus in excerp-
 tis Legat. Prisci.—

ИТ АТЪИЧЕ ꙗ Цѣра Унгѣрскѣ ꙗтре Тиса ши
Дѣнзре, пе маре сепаторѣ помениг дини Цариг-
град нар фи лѣат калѣ. —

Кѣлѣторѣа дини Цариград кѣтрѣ лѣкашѣ лѣи
ѣтила, аша о лѣкѣ ꙗсемнатѣ ꙗ ꙗсторѣа са
Прискѣс; дѣпѣ кале дѣ трейспрежѣче зиле дини
Цариград, зиче, кѣм кѣ дѣ ажѣнс ла о четате
кѣ нѣмеле Сердикѣ, (лѣи Птоломей Сердика лѣ-
шезатѣ ꙗ Фраѣѣа) унде дѣдѣкѣндѣле лѣкѣбито-
рѣи локѣлѣи Романѣи (των επιχωριων) кой ши
о ꙗ саѣ оспѣтатѣ (3) ворѣеле лѣи Прискѣс гре-
чѣше ꙗтрадинс ле дѣдѣк, ка май бине сѣ се ва-
дѣ, кѣм тог дѣ уна ꙗсторѣи чѣи векѣ дѣ дѣ-
скилинит пре лѣкѣбиторѣи Романѣи дѣ чѣле лалте
наѣи варваре. Дини Сердикѣ дѣ вениг ла Наѣс
(Ораш ꙗ Дакѣа рипенсѣ песте Дѣнзре) „каре дѣ
„ ꙗпотрикиторѣи Ерѣ рѣсипитѣ, ши дѣ пѣмѣнт
„ асѣмѣнатѣ; аша дарѣ дѣ оамени дѣшертатѣ
„ (сѣнт кѣвинтеле лѣи Прискѣс) о ам афлат,
„ нѣмай ꙗтре неѣе сѣрѣпѣтѣрѣи а уней кѣси
„ сѣните

---

(3) Atque ita cum Barbaris iter facere coepimus,
et in Serdicam pervenimus, trium et decem die-
rum itinere homini expedito a Constantinopoli di-
stantem — ibique — bobus igitur et ovibus quas
locorum incolae nobis suppeditarunt (αποδομετων
των επιχωριων ημων) jugulatis instructo convivio epu-
lali sumus. etc. ibidem.

сзвнѣ ерѣ пѣцини болнави (4) (Маре адевер-
руре, кѣм кѣ Ромѣниѣ, нѣ прекѣм висазѣ нескарѣ
скрипторѣ, карѣи тречерѣ Ромѣнилор ла креци-
нхгате О лширѣ лтре фантеле Краилор Унгарѣи
пе ла свѣта азечѣ, ши лчепѣтѣла а унспрезечѣ,
чи дин лчепѣт, май кѣ самѣ л зилеле лѣи Кон-
стантин, ерѣ кѣ тоци крециниѣ, деспре каре
май мѣлте дичѣ а помени нѣ мѣам прѣпѣс).
Трекѣнд ноаптѣ л Наѣс аѣ лѣат калѣ кѣтрѣ Дѣ-
нѣре, каре дѣтѣ спре рѣсѣрит (5), май лколѣ
спѣне кѣм аѣ ажне ла Дѣнѣре, карѣ трекѣн-
дѣо, нѣ департе аѣ дат де кортѣриле Сци. лѣр,
лтре карѣи ерѣ ши Ятила (сѣ вѣде а фи авѣт
томна атѣниѣ рѣзѣкоѣ). Чи фѣнда кѣ Ятила нѣ
саѣ лѣат сѣ дѣк фацѣ кѣ дѣнѣла; дѣпѣ че ар
фи петрѣкѣт пѣцинтѣл, кѣтрѣ лѣкашѣ лѣи Ятила
нѣ депѣртациѣ унѣи де алѣиѣ, дѣрѣ тот пе кѣли
дѣскилѣните, ши прекѣм апрѣат мѣртѣрисѣще,
май

(4) Venimus ad Naissum, quae ab hostibus fuerat e-
versa et solo aequata. itaque eam desertam homi-
nibus offendimus, praeter quam quod in ruinis
Sacrarum aedium (*ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς καταλυμασι*) pauci
infirmi. idem.

(5) Nocte transacta a montibus Naissi Istrum ver-
sus pergentes iter, in vicum quendam — deferri-
mur. Hic cum in ea opinione essemus, ut in occa-
sum iter tendere existimarem, simul ac illuxit
sol exoriens sese oculis nostris objecit. — idem.

май спре мѣзъ ноапте (6) аѢ трас. — Зиче
 аѢпъ ачѣѣа, кѢм кѢ аѢзтъндѢсѣ Атила ла ун
 сат, ПрискѢс ши МазиминѢ кѢ чеѣа лалци фѢ-
 кжнд калѢ прин локѢри ашезате ши Оакле, аѢ
 май мѢлате апе кѢргзтоаре аѢ дат: „динтре ка-
 „ рѣѣ аѢпъ дѢнхре май марѣѣ сжнт (аша бор-
 „ бѣще) Дрекон ши Тигас, ши Тифѣсас (7) дин
 „ сате (аша скрѣе тот ПрискѢс) кѢпзтам ме-
 „ ринде ꙗ лок аѢ бѢкате мзлаѣ (Κευχρος) ꙗ лок
 „ аѢ вин меда (ὁ Μεδος) пенгрѢ кѢ ашѢ ꙗл нѢ-
 „ меск лѢкѢиторѣѣ ачелор локѢри (επιχωριως καλυ-
 „ μενος) карѣѣ не петречѢ, ка ноаз сѣ не ꙗпзр-
 „ цаскѣ мзлаѣ, бѢтѢрѣ дин орѣ не да, каре
 „ варварѣѣ о нѢмеск камѢ (Καμου) (8) аичѢ
 нѢ пот трѢче а нѢ лѢа аминте, кѢм кѢ ПрискѢс
 ꙗтре лѢкѢиторѣѣ Гциѣѣѣ (аѢекѣ ꙗ Лакѣа лѢѣ
 Траѣан чѢ атѢнчѣ сѢпѢсѣ лѢѣ Атила) аѢскилинѢще

ΔΟΑΖ

-
- (6) Postridie una cum Attila ad loca magis ad ar-
 ctum vergentia profecti sumus. idem.
 (7) Quorum post Istrum maximi sunt Drecon di-
 ctus, et Tygas, et Tiphisas. idem.
 (8) Congregabantur vero nobis ex vicis commeatus
 pro frumento cenchrum, pro vino medum, sic e-
 nim locorum incolae vocant (εχορηγουνο γαρ ημιν
 κατα χωμας τροφαι, αν τι μενοιτου Κευχρος, αντι δε οινυ
 ὁ Μεδος επιχωριως καλυμενος) qui nos comitabantur,
 ut nobis ministrarent, cenchrum advehebant, po-
 tionem ex hordeo praebentes, quam Camum barba-
 ri appellant. — idem pag. 38.

До аз націй, пе уній ай нѣмѣше мощѣннй, цѣрѣннй (επιχωριοι), пе алцій варварнй (βαρβαροι), че попор дарѣ пот фи цѣрѣннй лѣкѣиторнй локѣрилор ачелора? нѣ алт кѣ адевзрат попор, ае кѣт Романнй, карнй аѣ рѣмас ае явреліан дин коаче ае дѣнзре ꙗ Дакіа лѣн Траіан, акзрора рѣмѣшицѣ сѣнт Ромѣннй ае астѣзѣ; ачаста ꙗтѣрѣше ши кѣвѣнтѣла Меѣѣ пѣнѣ ꙗ хіоа ае астѣзѣ ла Ромѣннй ае обще. — —

Дѣпѣ кале, ае шѣсе зиле май лѣнгѣ, дела ун лок, пе лѣнгѣ каре поменѣше, кѣм кѣ аѣ трекѣт, май пе урмѣ аѣ ажѣнс ла лѣкашѣ лѣн ятила „аичѣ (зиче Прискѣс) ерѣ кѣсиле
 „ лѣн ятила май аналте ае кѣт тоате; ае кѣ-
 „ силе лѣн ятила май апроане ерѣ каса лѣн Оне-
 „ хігіѣс лѣкѣнжвратѣ кѣ пѣреци ае пѣкѣтрѣ, карѣ
 „ се аѣвѣчѣ дин Пеоніа, пентрѣ кѣ ничѣ ꙗтрѣ
 „ ачкіа парте а Оцианнй сѣ афлѣ саѣ пѣкѣтрѣ, саѣ
 „ вѣре ун аѣвор“ (9) — ачестѣк тоате, прѣкѣм

НЕ

(9) Sex dierum itinere emenso, Scythae in quodam vico nos consistere praeeperunt, ut pone Attilam, qui hac se in viam daturus esset, deinceps iter continuaremus — cum vero nobis eadem via eundem foret, qua Attilas, parumper morati dum praecederet non multo post secuti, trajectis quibusdam annibus ad quendam magnum vicum pervenimus. Hic erant Attilae aedes, reliquis omnibus eminentiores, proxima Regiae Onesigii domus, longa

НЕ ЛЪСЪ СЕРИС ПРИСКЪС, АЪ НЪ НЕ АРАТЪ А ФИ ФОСТ
РЕЗИДЕНЦІА ЛЪИ ЯТИЛА ꙗ ЦИНЪТЪЛ МОЛДОВІЙ
(КАРЕ АВЪ МАЙ МЪЛТЕ ꙗ МАЙ МЪЛТЕ А ДАКІЙ
ПЪРЦІ) КЪНД АЪ ФОСТ ПРИСКЪС ЛА ДЖНЪС ТРИМИС?
ДЕ АР ФИ ШЕХЪТ ЯТИЛА ꙗ ЦЪРА УНГЪРЪСКЪ АГРЕ
ТИСА ШИ ДЪНЪРЕ (ПРЕКЪМ ВРЪХЪ МЪЛЦІ), КЪМ АР
ФИ ПЪТЪТ ЗИЧЕ ПРИСКЪС, КЪМ КЪ ДЕЛА ЧЕТАГЪ
НАІС АЪ ВЕНИТ ПЕ О КАЛЕ КЪТЪРЪ ДЪНЪРЕ КАРЕ ФЪЧЪ
СПРЕ РЪХЪРИТ? ДЪНЪ ЧЕ АЪ ТРЕКЪТ ДЪНЪРЪКЪ АЪ
МЕРС ТОТ МАЙ ТАРЕ СПРЕ АМЪКЪХЪ НОАНТЕ ПЪНЪ ЛА
КАСА ЛЪИ ЯТИЛА; ЗИЧЕ КЪМ КЪ ТРЕКЪНД ПЕ ЛЪНГЪ
УН ЛАК МАРЕ, АЪ АЖЪНС НОАНТЪКЪ ЛА КЪТАРЕ САГЪ
УНДЕ ЛЪКЪДИТОРІЙ КЪ ТРЕСТІЕ АПРИНСЪ (КАЛАМЪШ)
КА КЪ ЛЪМИНА СЕ АЖЪТА, КАРЕ ТОАГЕ ДЕ ЛЕ ВОМ
АСЕМЪНД КЪ АЛТЕ ГЕОГРАФІЙ, ДЕСПРЕ ЦЪРА МОЛДО-
ВІЙ СЕ ПОТ ЗИЧЕ (ЛА МАГІНО ꙗ ГЕОГРАФІА ДЕСПРЕ
ЦЪРА РОМЪНЪСКЪ ШИ МОЛДОСВА).

Чи ДЕСПРЕ УНЕЛЕ КА АЧЕСТЪКЪ ЦИНЪХЪ ЧИНЕ ЧЕЙ
ПЛАЧЕ, АТЪТА ТОТ Ё АДЪВЪРАТЪ: КЪМ КЪ ЯТИЛА
АЪ ШЕХЪТ ꙗ ДАКІА ДИН КОЛЧЕ ДЕ ДЪНЪРЕ (КАРЕ
ЦЪРЪ ПРИСКЪС О НЪМЪЦІЕ СЦИОІА) ꙗ КАРЕ СРЪ ЛЪ-
КЪДИТОРІ РОМЪНІЙ, ПРЕ КАРІЙ ПРИСКЪС АЪ КІАМЪ
АЪХЪОНІ. — ШИ КЪМ КЪ ПРИН АЪХЪОНІ ПРИСКЪС

нѢ

longo satis a circuitu domus intervallo, quod One-
sigius, lapidibus ex Pœonia advectis, aedificaverat;
nec enim apud eos, qui in ea parte Scythiae habi-
tant ullus est, aut lapis aut arbor, sed materia ali-
unde advecta utuntur. pag. 39. idem.

нѢ аѢ ацелес алт попор; фѣрѣ пре Романій, ка-
 рій лѣкѣіа дин коаче де дѣнѣре прин Молдова,
 Цѣра Ромѣнѣскѣ, Ярдѣла, Бѣнат: май атѣю а-
 рагѣ асѣш нѣмеле ЯѢзон, каре атѣта асемнѣзѣ
 кѣт Роман, Латін, Італ (везѣ ла Овидіѣс, Вір-
 гіа ши алцій): аша ле зиче Прискѣс Романилор
 дин Циѣіа ЯѢзоній, ка сѣи дескилинѣскѣ де
 Романій Рѣскритѣлѣи, пре карій тот де уна аї
 нѣмѣше *Romaios* ши де Романій апѣсѣий (*Ro-
 maios ἐσπεριος*) аша дарѣ лѣмѣрит лѣкрѣ есте
 кѣм кѣ прин ЯѢзоній Прискѣс аѢ ацелес пре Ро-
 мани. Ядоаѣ кѣм кѣ: прин Романій, пе карій
 аї кіамѣ ЯѢзоній, Прискѣс нѢ аѢ пѣтѣт пре
 алцій лѣкѣиторі саѢ алт попор Роман а ацелѣше,
 фѣрѣ пе асѣши ачен Романи, карій ера сѣе Л-
 пѣрѣціа лѣи Ятила а Дакіа лѣи Траіан, лѣчит
 се вѣде дѣ коло, кѣ Прискѣс овлѣ деспре ачеіи
 лѣкѣиторі вореѣше, карій атѣнчй ера а Дакіа
 сѣпѣши лѣи Ятила: пентрѣ кѣ аѢзина дѣнѣс
 линѣз Грѣсѣскѣ, дин гѣра унѣи грек (пе каре
 ел, апаинте де че ар фи мѣртѣрисит, кѣм кѣ
 аї де вицѣ грек, ал цинѣ а фи унѣ динтре
 Циѣе, пре кѣм май сѣе ам асемнат, саѢ мират
 кѣм поате фи, ка сѣ вореѣскѣ а линѣз грѣсѣскѣ
 Бѣрѣат Циѣѣ? фійнд кѣ ниче Хѣній: ниче Го-
 тій, ниче ЯѢзоній ціѢ линѣз грѣсѣскѣ; ка де
 нѢ аѢ ацелес прин ЯѢзоній, пре Романій, карій
 лѣкѣіа а Дакіа кѣ Циѣеле ши Готій дѣ апреѣ-
 нѣ,

нз, де аѣ фост кѣ минтѣ атрѣгз, нѣ шѣ дин
 че темей аѣ пѣтѣт фаче поменире деспре яѣзонѣ
 ка ши деспре хѣнѣ ши Готѣ? май мѣлт де кѣт
 адеврѣт дѣрѣ рѣмѣне, кѣм кѣ а зилеле лѣи
 ятила а Дакѣа вѣке аѣ лѣкѣит Романѣи, акѣ-
 рора стренепоцѣ сѣнт Ромѣнѣи; а ачестѣ темей
 юрѣ рѣзимѣт ши Феслер а Історѣа Унгарѣи том:
 1. фоѣа 28. адеверѣще: кѣм кѣ а зилеле лѣи я-
 тила се цинѣ лѣкѣиторѣи Романѣи саѣ Ромѣнѣи
 а Дакѣа лѣи Траѣан ла анѣл 447. (10) кѣм кѣ
 Готѣи аѣкѣ аѣ фост атре хѣнѣи лѣи ятила, фирѣ
 лѣкрѣлѣи ши вѣтзиле, каре ле аѣ авѣт Готѣи кѣ
 хѣнѣи, апрѣат аратѣ. кѣм кѣ адеверѣрилѣ мѣле
 дин Прискѣс сѣнт дескилинѣте де але яѣкторѣ-
 лѣи (аша нѣмеск пе Маѣор) фѣеѣе чине поате
 вѣдѣ; прекѣм ши аѣкѣа кѣ яѣкторѣ аѣѣче пе
 Прискѣс (фоѣа 64.) кѣм лаѣ четит а анналеле
 лѣи Праѣ. —

Б. 4.

Недрѣптѣ а унора деспре Ромѣнѣи пѣрѣре.

Яичѣ де аѣемѣнѣ лок а фи ми се вѣде
 спре прѣвѣлирѣ а унора кѣтжокѣрѣ аѣпра Ро-
 мѣнѣлор, карѣи де урѣ плинѣи, нѣ се аѣрѣши-
 нѣкѣз

(10) In Städten und Gränzfestungen Römer, und Ru-
 munier (Valachen), bedrückt von ihren neuen Ge-
 bietern, und von ihren Aeltern hülflos verlassen. —
 Fesler Tom. I. pag. 28.

нѣкъ ꙗнаинтѣ лѣмїи а мишци, кѣм кѣ прѣ лѣ-
 цита нація ромѣнилор, вица ши ꙗчепѣтѣ ши
 траѣ дин ачеїи алѣи ятила Осташи ши робїи, пре
 карїи їаѣ адѣс кѣ сине дин їталїа кѣ Окаїа
 рѣзкоделор, каре ле аѣ авѣт кѣ Романїи ла апѣс,
 ши ашѣ попорѣ ромѣнеск, де нѣ тот, тотѣши
 партѣ чѣ май маре, ар фи дин їталїи чеї адѣши
 ка принши де ятила ꙗ Дакїа вѣке, адѣнациї ши кѣ
 Дакїи аместекациї, (лѣкрѣ не авѣит!!) ячеїей
 не феричите пѣрерї ай цинѣ парте се вѣде ши
 Дїсертаторѣ деспре Ѡзкѣи ꙗ адѣнѣрїле щїнѣцѣ-
 тоаре (ꙗ анѣл 1827 лѣгѣт: 1-) ашѣ зїсе, каре
 пе тоатѣ лѣна ꙗ линка унѣѣрѣскѣ ѣс афарѣ
 ла типарїю. (1) Рѣзкоделе ачелѣ, каре ле аѣ
 пѣртат ятила кѣ Романїи дела апѣс, саѣ ꙗтѣм-
 плат кѣтрѣ анѣл 449. дѣпѣ солїа, каре аѣ фѣкѣт
 Мазимин кѣ Прискѣс; ашѣ кѣм аѣ пѣтѣт скрїїа
 Прискѣс деспре яѣзонїи, карїи лѣкѣк кѣ Ци.де-
 ле ꙗ Дакїа? дакѣ яѣзонїи ачеїа аѣ фост попор
 їталїенеск, тѣрѣїѣ дѣпѣ ачкїа адѣс кѣ Оастѣ
 лѣи ятила дин їталїа? ба ши чине ба креде а
 фи пѣтѣт атѣта попор, принс дин цинѣтѣрїле
 їталїи, адѣче кѣ сине ятила ꙗ Дакїа, кѣт сѣ
 о умпле тоатѣ кѣтѣ ѣрѣ де латѣ Дакїа, пре-
 кѣм о умплѣ ромѣнїи де асѣзѣи? — кѣ Ока-
 їа рѣзкоделїи челѣи дин тѣю, каре лаѣ авѣт ятила
 кѣ

(1) Tudományos Gyűjtemény 1827. I. Kötet.

кѸ АЕТІУС ДѸКА Романилор ꙗ цинѸтѸриле Ка-
талаѸній, сав ꙗгорс кѸтѸт Атила а касѸ, не
кѸм сѸ умбле а дѸче Оамени ꙗ принсоаре, аѸ
фост бѸкѸрос кѸ поате скѸпѸ кѸ капѸ; прекѸм
мѸртѸрисѸще ПрокопіѸс ꙗ картѸ 1. Деспре рѸзкока
Вандалическ кап 4. (2) —

АвѸ кѸ адевѸрат Атила ши приншй ꙗ рѸз-
коѸ ла сине Романи, май кѸ самѸ дин цинѸ-
тѸриле АпѸрѸцій РѸсѸритѸлѸй (прекѸм ши ꙗ
ОастѸ Романилор се афлѸ приншй, ши фѸциѸй
ХѸнй) пе карій ПрискѸс ꙗ нѸмѸще Романи
приншй (Romanos captivos) пентрѸ акѸрора рѸс-
кѸмпѸраре ВенисѸ МаксиминѸс ла Атила, ба не
кѸм сѸ поатѸ а дѸче Атила алте попарѸ спре
лѸкѸрире ꙗ Дакиа (аѸи ПрискѸс Ѹци.Ѹїа), ꙗкѸ ши
Ѹци.Ѹеле, нѸмай кѸт лисе ведѸ ꙗдемѸнѸ, кѸ фѸ-
га скѸпѸ песте дѸнѸре кѸтрѸ Романи, ашѸ, кѸт
черѸ Атила дела АпѸратѸ Романилор, ка пе
Ѹци.Ѹеле чей фѸциѸй сѸ нѸй сѸфере ꙗ цинѸтѸри-
ле сале. (3)

І. 5.

(2) Et quoniam Aetium, Attilae, et ingentis exer-
citus Massagetarum, Scytharumque aliorum, qui
in Romanum Imp. proruperant, recenti clade in-
clytum, potentia valere plurimum videbat (Maxi-
minus). At vero post obitum Aetii, neminem
sibi parem adversarium offendens Attilas, omnem
facile Europam depopulatus est. Procop de bello
Van. L. I. c. 4.

(3) Post Chersonensem pugnam Romani, cum Hun-
nis pacem per Anatolium Legatum fecerunt, et in
has

Д. 5.

КЪТЪРЪ АНЪЛ 578. УРМЕ ДЕ РОМАНИЙ АЗКЪИТОРИЙ
ДИН КОАЧЕ ДЕ ДЪНЪРЕ.

КА СЪ НЪ ПОМЕНЕСК НИМНИКЪ ДЕСПРЕ СТАТЪЛ
РОМАНИЛОР А ДАКІА ДИН КОАЧЕ ДЕ ДЪНЪРЕ А ЗИЛЕ-
ЛЕ АБИ ІВСТИНИАН АПЪРАТЪЛ, КАРЕ ПРЕКЪМ ВИНЕ А-
РАТЪ АЗКЪТОРЪ, ШИ ЕЪ МАЙ А ЖОС ВОЙ АСЕМНА,
ДАКІА ДЕ ТОТ О АЪ ТРАС ДЕ СЪПТ ЖЪГЪ ВАРБАРИ-
ЛОР, А КАРЪ РЪДИКЪИД НОВАБЕ ЧЕТЪЦИ ШИ ОРАШЕ,
ПРЕ ПОПОРЪЛ РОМАН КЪ НОВАБЕ КОЛОНИЙ ААЪ АМЪЛЦИТ;
ПАШЪ А АРЪТЪ КЪ ДОБЪДЕ, КЪМ КЪ: ШИ ДЪПЪ
МОАР-

has conditiones convenerunt. Profugos Hunnis reddi, Romanos neminem ex barbaris ad se confugientem admittere — Romani vero multos ex profugis, qui dedi reluctabantur, trucidarunt, inter quos et Praefectum Scytharum regii generis, qui militare sub Attila renuerant, et Romanis se adjunxerant. Pace facta Attilas rursus legatos ad Romanos orientales mittit, qui transfugas repeterent. Edecon vir Scytha, qui maximas res in bello gesserat, venit iterum legatus cum Oreste, hic genere Romanus Poconiam ad Saum sitam incolebat. — Itaque Edecon in palatium admissus Imperatoris litteras Attilae reddidit, in quibus de transfugis non redditis querebatur, qui nisi redderentur, et Romani a colenda terra abstinerent, quam bello captam suae ditioni adjecerat, ad arma iterum minabatur. Priscus in excerpt. Leg. Hist. Biz. Tom. I. pag. 23.

моартѣ лѣи Істиніан ꙗ Дакіа сꙋпꙋсꙋ Яварилор,
се афлꙋ урмꙋ де лꙋквиторі Романи. — Менандер
кꙋ нꙋмеле Ретор, деспре каре фаче поменире
Свидас, мꙋртꙋрисꙋще ꙗ Історіа са, карѣ о аꙋ
скрис деспре Яварі Гинте де вицꙋ, Хѣнїй, кꙋм
кꙋ пꙋрꙋсꙋнꙋшї лꙋкашꙋриле сале ла рꙋсꙋрит,
аꙋнꙋ че кꙋ рꙋзꙋкой ар фи ꙗвинс пре Онгорїй Вї-
тасали, ши гре Савирїй, тримїцꙋнꙋ соли ла
лꙋратꙋ дела Константінопол Істинїан, черѣ лок
спре ашезаре ꙗ цинꙋтꙋриле Романилор. — Тот ачела
скріе май ꙗколꙋ, кꙋм кꙋ Яварїй трекꙋнꙋ аꙋ-
нꙋрѣ, кꙋ рꙋзꙋкой сꙋ скꙋласꙋ асꙋпра Романилор
лꙋнгꙋ Орашꙋ Сирмїꙋм, (Mitrovicz) фїнꙋ кꙋ
Істинїан ꙗширꙋ аꙋꙋрацилор аꙋ аꙋнꙋ, неꙋот де
сорꙋ лѣи Істинїан, нꙋ воїа май мꙋлт, окич-
нꙋителе дарꙋри, ши симерїе (stipendium) Ява-
рилор але да; ꙗ каре рꙋзꙋкой ꙗвингꙋнꙋ Яварїй
пре Романи, акꙋрора аꙋкꙋ сꙋа Тиберїꙋс, аꙋ пꙋс
наче. Кꙋнꙋ се ꙗторчѣ Каганꙋ кꙋ Яварїй сꙋї,
песте аꙋнꙋре ꙗ Дакіа „Скаманїй“ (прекꙋм сꙋ
афлꙋ ꙗ Історіа лѣи Менандер) „аꙋкꙋ нꙋмицї
„ ꙗ локꙋриле ачꙋкле, пꙋнтинꙋшї пре Яварїй, фꙋ-
„ кꙋрꙋ нꙋꙋꙋлїре асꙋпра лор, ши каїй, арꙋнїтꙋ,
„ ши чꙋкле лалте сарчинї каре ле аꙋчꙋ кꙋ сїне,
„ ле аꙋарꙋ Яварилор.“ (1) Динтꙋрꙋ ачастꙋ аꙋваꙋꙋ,
прекꙋм

(1) Ut discordia praevaluit et bellum jam coeptum
est, Tiberius litteris Bomun admonuit, ut dili-
gentem

прекъм съ вѣде, Паїанѣс кѣ Аварїи сѣи, днн
 Панонїа сѣ аторчк а касѣ несте дѣнзре; ашѣ
 дарѣ лѣкѣиторїи ачеїа, карїи фѣкѣсѣ нѣвѣлїре
 асѣпра яварилор, аѣ лѣкѣит а цинѣтѣ Бѣнатѣ-
 лѣи. Іарѣ кѣм кѣ тот ачеїа лѣкѣиторї аѣ фост
 нопор Роман, ае аколѣ се вѣде, кѣ лѣдѣатѣ
 скриптор пе лѣкѣиторїи ачелор локѣри (*Χωριως*
ονομαζομενοι, моцкнїи) аї дескилїнѣше ае чѣле
 лалѣ нацїи лѣкѣитоаре а Дакїа, прекъм Прискѣс
 ши вѣнапїѣс, ацїи лѣкѣиторїи а Дакїа пе ачела
 тимп афарѣ днн Романи нѣ сѣа, фѣрѣ ае кѣтрѣ
 рѣскрїт Ѣци.ае ши яварї; ае кѣтрѣ апѣс Гепїде,
 ши Лонгобардї, пе карїи Менандер кѣ алцїи аї
 нѣмеск апрїат варварї. Фїнна аарѣ кѣ Менан-
 дер атре лѣкѣиторїи ачеїа, карїи фѣчѣ нѣвѣлїре
 асѣпра яварилор, ши атре чѣле лалѣ Гинѣ каре
 лѣкѣѣ а Дакїа, фаче дескилїнїре, лїмпѣде рѣ-
 мѣне

---

gentem fluvii custodiam faceret. Tiberio victo, et
 victoria potitis Abaris, conventum est legationem
 per inducias ad Imperat. mitti. Ad quem Tiberius
 Damianum ordinis ductorem misit, qui illum eo-
 rum, quae contigerant, et quae Abari vellent, cer-
 tiorem faceret. — Tandem foedus inter Abaros et
 Romanos est factum. Foedere inito cum Abari ad
 sua redirent, Scamanes vulgo in his locis dicti:
 (*οι των Αβαρων απεισμενων, χωριως ονομαζομενοι*) ex
 insidiis illis vim fecerunt, et equos, argentum, et
 reliquam suppelectilem eripuerunt. — Menander
 Hist. Biz. Tom. I. pag. 77.

мжне, кѣм кѣ а хилеле лѣи Івстин Апзратѣл кѣ-
трѣ анѣл 578. а Дакіа лѣи Траіан лѣкѣ Романи.—

Ши ашѣ жѣдек а фи дестѣл де лѣминат
лѣкрѣ, дин довѣделе пѣнѣ ачи аширате; кѣм кѣ
ши дѣпѣ че аѣ рѣдикат дѣреліан легіоанеле кѣ
о парте а попорѣлѣи Роман дин Дакіа лѣи Тра-
іан, тотѣши некѣрмат дин коаче де дѣнѣре,
а цинѣтѣриле Молдовей, Цѣрїи Ромѣнещїи, Ар-
дѣлѣлѣи, ши Бѣнатѣлѣи, ши дѣпѣ ачѣіа пѣнѣ
ла ачепѣтѣл сѣтей ашѣпѣтѣ аѣ авѣт лѣкѣиторї
пре Романи стрѣмошїи Ромѣнилор де акѣм. Де
унде се вѣдѣще фѣрѣ фѣндамент ши де мин-
чїнѣ а фи ачелора пѣрѣкре, карїи зїк, кѣм кѣ дѣпѣ
че аѣ трекѣтѣ дѣреліан колонїилеу а Мїзїа, Дакіа
де тот аѣ рѣмас дѣшартѣ де Романи. Скремѣн-
дѣсе прин ачѣста се арѣте, кѣм кѣ Ромѣнїи де
астѣзїи нѣ пот фи вицѣ де Романи, чи де Дакїи.

К А П І Т У Л .

Апзртѣширѣ Романилор дин коаче де дѣнѣре,
кѣ ачелор дин коло, ниче одатѣ наѣ фост
а педекатѣ.

§. 1.

Кѣм кѣ ши дѣпѣ моартѣ лѣи дѣреліан не-
кѣрмат а Дакіа лѣи Траіан се афлѣ попор Ро-
ман,

ман, каре дескилинит де алте Гинтѣрѣй варваре
(каре ꙗ дескилините тимпѣрѣй се ашезасꙗ ꙗ Дакїа
ꙗтре Романи) тот дѣѣна аѣ рѣмас, дин довѣде
ле май сѣс нѣмзрате ам вѣзѣт. —

Акꙗ ꙗпротиѣа ачелора, карїѣ нѣмай ка сꙗ
поатꙗ ꙗсꙗлѣꙗтꙗчи сꙗнцелѣ Ромꙗнилор дин Ро-
мани адеꙗраꙗꙗ, (ꙗик кѣм кꙗ ши ачеїа пѣцини
Романи, карїѣ аѣ рѣмас ꙗ Дакїа аѣи Траїан,
аѣпꙗ че аѣрелїан пе чеїа лалꙗꙗ їар фи треꙗѣт
аѣнꙗрѣ, стрꙗмтораци де ꙗѣрселе варбарилор,
кꙗрора ле аѣ фост ꙗдемꙗнꙗ саѣ траꙗ песте аѣнꙗ-
ре ла чеїа лалꙗꙗ Романи, карїѣ нѣ аѣ пѣтѣт
скꙗпа песте аѣнꙗре саѣ ꙗпреꙗнат кѣ Варварїѣ),
нѣ фꙗрꙗ де фолос а фи ꙗѣдек, ка сꙗ арꙗт дин
довѣде веки, кѣм кꙗ Дакїа тоатꙗ кꙗт аѣ фост
де латꙗ, ниче оꙗатꙗ нѣ аѣ фост ашѣ де сꙗпѣсꙗ
ꙗѣгꙗлꙗѣй варбарилор, кꙗт ꙗтре Романиѣ чеї дин
коаче де аѣнꙗре, ши ꙗтре чеїа лалꙗꙗ песте аѣ-
нꙗре, сꙗ фїе фост рѣптꙗ, саѣ де тот ꙗѣꙗтꙗ
тоатꙗ ꙗпреꙗнарѣ ши ꙗпꙗртꙗширѣ (товꙗрꙗширѣ)
ла оꙗалтꙗ. — ачаꙗта се поате адеберї дин май
мѣлте мꙗртѣрїѣ а скрипторилор веки; ашꙗ ꙗсꙗш
аѣрелїан, аѣпꙗ че ар фи треꙗѣт легїоанеле, кѣ
о ꙗрте а поꙗорꙗлꙗѣй песте аѣнꙗре дин Дакїа
аѣи Траїан, „ ꙗре їѣтѣнги сꙗнцелѣ нѣ тоате пѣ-
„ тернле їаѣ ꙗвинс, ши треꙗнꙗ аѣнꙗрѣ, аѣпꙗ
„ че ꙗре мѣлꙗꙗ їар фи учис, чеїа лалꙗꙗ аѣ черѣт
„ ꙗаче.“

„ паче.“ (1) Ячаста лвинцере алый Аврелиан де-
спре Оци.де Іштвнгй сав лтжмплат, авпз че Ав-
релиан ав рздикат легіоанеле дин Дакіа, пентрѡ
кз прекѡм лсемнѣхз Дезинѡс (л Історіа Визан-
тинѡ фоіа 5), авпз че ав лвинс Аврелиан пре
Іштвнгй, сав лторс ла Італіа, ниче нѡ скріе а фи
май венит ла Двнзре; ашѣ дарз ниче сѡпт Авре-
ліан Дакіа де тот ав фост змѡлсз де сѡпт Ро-
манй, кжт ниче сар май пѡтѣ Романій ла О-
лалтз ажѡтора; фінна кз тот нѡмитѡл Історік
скріе, кѡм кз Іштвнгій, пре карій іав лвинс Ав-
релиан дин коаче де Двнзре, лнанте де ачкіа
Романилор да дажда.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Дакіа іарз л мѡна Романилор.

Мареле Константин, кѡм скріе Вѡсекіѡс (л
віаца алй Констан: Картѣ 4. кап 5.) ав лвинс
пре Оци.де ши Ваѡромате „ а Оци.делор ши Ваѡро-
„ мателор націоане, карій ничй одатз а фи
„ сѡпѡшй попорѡлѡй Роман нѡ ера дедаци,
„ май лтжѡ (Константин) лѣѡ пѡс жѡгѡ, ши
„ іав снлнт мѡкар песте вое, а мѡртѡрнсі пре
„ Ро-

(1) Imperator Aurelianus omnibus viribus Iutungos
Scythas devicit, et in ulteriorem Istri ripam trans-
gressus, cum multos in fuga interemisset, reliqui
bellum foedere finire voluerunt. etc. Dexipus Atheni:
in Corp. Hist: Biz: Tom 1 pag 5.

„Романій, Демній тѣтѣрор, (1) ши парѣ л-
тралт лок (ла кап б) „пре Саѣромате лѣш Дѣм-
„нехѣ ѱѣ сѣпѣ сѣпт пичоареле Апзратѣлѣй.“
(Константин) (2) Ячестѣ Гинтѣрѣй ерѣ тоате
дин коаче де Дѣнзре; де унае дарѣ се вѣде,
към къ Романій ши дѣпѣ моартѣ лѣй Яѣреліан
аѣ май ажѣнс а стѣпѣнн Дакіа вѣке. — Іѣліан
Апзратѣл кътрѣ мижлокѣ сѣтей а патра, прекѣм
лѣш мѣртѣрискѣе, (л картѣ са де Цесаріевѣс)
към къ Константин Дакіа лтрѣгѣ о аѣ къпѣтат
лнпой, (везѣ ла Яѣкторѣ фоіа б). Валентіні-
ан прекѣм арѣтай май сѣс, лвинсѣ пре Гвадѣй, ши
Сармате дин коаче де Дѣнзре. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Соартѣ Романилор (саѣ Ромзнилор) л Дакіа
сѣпт стѣпѣннрѣ Хѣнилор.

Кѣтрѣ сѣжршитѣл сѣтей а патра, Дакіа лѣй
Траіан, (де скрипторіі май къ самѣ Гречѣй, дѣ-
пѣ

(1) Scytharum et Sauromatarum nationes, qui nunquam parere Populo Romano didicerant, primus (Constantinus) is sub jugum miserit, coegeritque eos vel invitos profiteri Romanos rerum Dominos; nam cum Romani Imperatores Scythis vectigalia persolverent, ipsique Romani a barbaris servitute pressi quottannis tributa penderent. etc. Euseb: in vita Const: L 4 c 5

(2) Sauromatas vero Deus ipse Imperatoris (Constantini) pedibus substravit. — idem cap. 6.

пъ че о ар фи стъпзнит Готїй, (Вци.ѡѡа зисъ) ꙗ каре дѡпъ моартѣ лѡи Константин апѡкасъ їаръ а домни Готїй, (лѡи Вѡнапїс, ши лѡи Де-зип Вци.ѡе, їаръ де алцій нѡмицій ши Вадромате прекѡм май ꙗ жос вом ведѣ) пикаръ ꙗ мѡна Хѡнилор, ꙗтре карїй а фи лѡкѡит ши Романїй, попор Осевит де алте Гинте, възѡрѡм май сѡс. Яичѣ нѡмай басъ арът, кѡм кѡ ниче сѡит ти-рѡнїа Хѡнилор, ѡмелетѡ, ши петрѣчерѣ ла О-лалтѡ ꙗтре Романїй дин коаче де Дѡнѡре, ши чей дин колѡ, наѡ фост ꙗпедекатѡ сѡѡ Овинти-тѡ. Ячаства сѡ адеверѣще дин темекрїй ѡрмѡ-тоаре: де кѡте Орї пѡнѣ паче прин томнѣле Хѡнїй кѡ Романїй, гот дѣѡна ачѣїа ле сѡа май таре, ка Романїй прин рѡмѡшаг сѡ се ꙗдеторѣхе, а се адѡна ꙗ цѡрѡмѡрїй Дѡнѡрїй ла тѡрг ши не-гоцѡторїе, каре се фѡчѣ ꙗ тоцї анїй ꙗтре Хѡнїй ши Романїй, ка Хѡнїй чѣле де липсѡ сѡшїй поа-тѡ кѡмпѡрѡ. Деспре ачестѣ ашѡ вѡрѣще Прие-кѡс ꙗ Ёсторїа са: „Вци.ѡеле ꙗ каре тимп кѡ Ро-„ манїй ла Олалтѡ сѡ адѡнасѡ ла тѡргѡуре, а-„ сѡпра Романилор кѡ Оасте ꙗнѡвѡлинѡ, пе-„ мѡлци динтре Романїй Оморѡрѡ.“ (1) ꙗна-инте де че Ятила ар фи кѡпринсѡ пѡмѡит дела
Рома-

(1) Scythae, quo tempore mercatus Scytharum et Romanorum frequenti multitudine celebrabatur, Romanos cum exercitu sunt adorti, et multos occiderunt, Priscus.

Романій ши песте ДѸнзре, тѣргѸ тот дѣѸна сѣ
 фѣчѣ ꙗ рѣпа ДѸнзрїй, ашѣ адеверѣше тот Прис-
 кѸс: „ниче май мѣлт лѣнгѣ ДѸнзре сѣ фѣчѣ
 „ тѣрг, чи ꙗ Наїс песте ДѸнзре кале де чинчї
 „ знле депзртатѣ де ДѸнзре.“ (2) ДѸпѣ моар-
 тѣ лѣй Ятила, каре сѣѸ ꙗтѣмплат ла анѸ 454.
 „ Дела фїй лѣй (ашѣ скрїе ПрискѸс) лѣ венит
 „ солїй ла Лпзратѣла део, ка фѣкѣндѣ капет ꙗ
 „ потривирилор трекѣте, сѣ пѣе паче ла Олалтѣ,
 „ ши Романїй ка май ꙗнѣнте, лѣнгѣ ДѸнзре
 „ сѣ цїе негоцѣторїе.“ (3) Кѣй дарѣ кѣ непѣ-
 тинцѣ лѣкрѣ а фи се бѣде, ка сѣ се фи пѣтѣт
 цинѣ Романїй ꙗ Дакїа, ꙗтре Хѣнїй? де врѣме
 че бедем кѣм кѣ Хѣнїй, нѣ нѣмай нѣ гонѣ,
 ши нѣ а лѣнгѣ пе попорѣ Роман дин цинѣтѣриле
 сале, чи томна кѣ пѣтѣрѣкѣ врѣ сѣ факѣ, ка Ро-
 манїй

(2) Neque vero forum celebrari, ut olim ad ripam
 Istri, sed in Naisso, quam urbem a se captam
 quinque dierum itinere expedito homini ab Istro
 distantem, Scytharum et regionis limitem constitue-
 bat, idem.

(3) Eodem tempore (cum Sciris adversus Gotthos
 Romani auxilium darent) venit et ad Leonem Im-
 peratorem legatio a filiis Attilae, ut omnibus omnino
 praeteritorum dissidiorum causis resecatis, pacem
 inirent. Itaque Romani, ut olim erat in more posi-
 tum, ad Istrum usque procedentes, mercatum cele-
 brarent (παρα τον Ιστρον ιουτας Ρωμαιοις προτιδεναι α-
 γοραν) Priscus pag. 25,

маній адвизнадсѣ ла тѣргѣри кѣ Хѣнїи, сѣ
рѣмѣнѣ ꙗ претинирѣ ши ꙗсоцѣрѣ; ши ашѣ ꙗпре-
ѣнарѣ ши петрѣчѣрѣ ла Олалтѣ ꙗтрѣ Романїи
чѣи дин ксачѣ дѣ Дѣнѣрѣ ꙗ Дакїа лѣи Траїан,
ши ꙗтрѣ чѣи дин колѣ, нѣ нѣмай ничѣ О цирѣ
наѣ фост ꙗпѣдекатѣ, чи май тарѣ ушѣратѣ;
май кѣ самѣ Дѣпѣ чѣ ꙗтила ар фи кѣпринѣ, ши
алтѣ цинѣтѣрѣ а Романилор пѣстѣ Дѣнѣрѣ, кѣ
тоатѣ Панонїа (4) ши алтѣ провинцїи пѣнѣ ла
четатѣ Новѣ ши Наїс (5) ꙗ цинѣтѣрѣнлѣ ачѣстѣ
прекѣм мѣртѣрѣскѣ Прискѣс, ши май ꙗ жос
вом вѣдѣ, нѣ лѣкѣїа алтѣ попоарѣ афарѣ дѣ Ро-
манїи ши Готїи; аѣ наѣ фост болничїи, атѣта
мѣлцимѣ дѣ Романїи! ашї кивѣрнисїи стѣатѣ по-
лїтїчѣскѣ Осѣбит дѣ алтѣ Гинтѣ? Хѣнїи, Гинтѣ
фѣгѣтоарѣ ничѣ нѣ пѣлѣгѣрѣ, ничѣ нѣ лѣкрѣ пѣ-
мѣнтѣ, чи чѣлѣ дѣ траї лѣ лѣа дѣла Романїи;
(ѣрман Ромѣн, кѣтѣ Гинтѣрѣи сѣ рѣзимѣ ꙗ
сѣдорцїи) дѣ ундѣ дѣ липсѣ ѣрѣ, ка кѣтрѣ Ро-
манїи негѣцитѣрїи ши пѣлѣгарїи сѣи, сѣ се арѣ-
тѣ май прѣтиношїи, дѣ нѣ воїа а рѣмѣ рѣдѣчинїи.

Б. 4.

(4) Edeeon vir Scytha venit iterum legatus cum Oreste, hic genere Romanus Paconiam regionem ad Saum sitam incolebat, quae ex foedere cum Aetio inuito, barbaro parebat. Piscus.

(5) Et vero secundum Istrum a Paeonibus ad Novas usque Thraciae in longitudinem extendebatur. Latitudo autem erat quinque dierum itinere. idem.

§. 4.

Атре Гепиде ши йварий пзхз ла сѣта а шѣптѣ.

Дѣпз алѣнгарк, ши изгонирк Хѣнилор дин
 Дакїа лѣи Траїан прин армеле Романилор ши а
 Гепиделор, Дакїа пикѣ а мяна Гепиделор кѣтрѣ
 анѣл 473. Пзхз че вою възди кѣм кѣ ши сѣпт
 Гепиде а Романилор саѣ Ромзнилор дин коаче де
 Дѣнѣре волникѣ ле аѣ фост петречерѣ, кѣ чей
 песте Дѣнѣре, пѣцине адаѣг деспре ачепѣтѣ
 Гепиделор: прекѣм скріе Прокопїѣс а картѣ 1.
 деспре рѣзкоѣл Вандалилор кап 2. Гепиделе ерѣ
 де о вицѣ кѣ Готїй: „ Кѣнд ла апѣс Апзрзцїа
 „ Онорїе, а цинѣтѣриле лѣи анзвзлїрѣ Варварїй;
 „ карїй ерѣ ачїеїа, ши пе че кале атрарѣ, мин-
 „ тѣкн вою спѣне: (ашѣ скріе Прокопїѣс) фоарте
 „ мѣлте кѣ адеврѣат ерѣ а тимпѣриле трекѣте,
 „ ба пзхз асѣзѣи сѣнт нацїй де вицѣ готичѣ-
 „ скѣ; динтре каре кѣ нѣмѣрѣ ши кѣ вредничїа
 „ атрек Готїй, Вандалїй, Висиготїй, ши Ге-
 „ пиделе, май де мѣлт ѣабромате нѣмицїй:
 „ алцїй ши Гетеле нѣмѣрѣ атре їей, кѣ ворѣа
 „ дескилиницїй, їарѣ атралте челе кѣ тоате а-
 „ сѣменѣ, тот ачелѣ леѣй, тот ачелѣ тайне
 „ адекѣ Арїане, о лимѣз каре о нѣмим готи-
 „ чѣскѣ, ашѣ кѣт тоцї де о Гинѣтѣ сѣ се фи ци-
 „ нѣт жѣдекѣм, ши нѣмай де пе нѣмеле дѣкѣто-
 „ рилор Осѣбицїй; ашезарѣ лор песте Дѣнѣре (аде-

„ КЪ ДИН КОАЧЕ ДЕ ДЪНЗРЕ). “ (1) ЯСТЪ МЪРТЪ-
 РИСИРЕ ДЕСПРЕ ВИЦА ГЕПИДЕЛОРЪ, ЖЪДЕЧЕ ЧИНЕ КЪМ
 ЛЪ ПЛАЧЕ. ВЪ МЪ АТОРЪК ЛА ФИРЪ ЛЪКРЪЛЪИ. —
 КЪМ КЪ ГЕПИДЕЛЕ, КАРІЙ АЪ КЪПРИНС ДАКІА ЛЪИ
 ТРАІАНЪ, АЪПЪ РЕСИПИРЪКЪ ХЪНИЛОРЪ, АЪ ФОСТЪ АЪО-
 ЦИЦЪ КЪ РОМАНИЙ РЪСЪРИТЪЛЪИ, БА ОАРЕ КЪМ
 РОМАНИЛОРЪ СЪПЪШЪИ, АЪКОЛО СЕ ВЪДЕ, ПЕНТРЪ КЪ
 ПЕ СИМЕРІЕ (stipendium) СЕ АЪАТОРИСЪ, КА РОМА-
 НИЛОРЪ, КЪНДЪ ПЪРТА ВЪТАЕ КЪ АЛТЕ ГИНТЕ ВАРВА-
 РЕ, МЪНЪ ДЕ АЪАТОРИЮ СЪ ЛЕ АЪКЕ: ДЕСПРЕ КАРЕ АЪ-
 КРЪ, МАЙ СЪСЪ НЪМИТЪЛЪ ПРОКОПІЪСЪ (АЪКАРТЪКЪ ЗЪ
 ДЕСПРЕ РЪЗЪКОА ГОТЪЧЕСКЪ КАПЪ ЗЪ.) АЪКЪ СКРІЕ: „Ге-
 „ ПИДЕЛЕ, КАРІЙ ОДИНІОАРЪ КЪПРИНСЪКЪ ОРАШЪ
 „ ГИРМІЪМЪ ШИ ДАКІА АЪТЪКЪЗЪ, КЪТЪ АЪ АЪАТЪ АЪЕ-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ЛА

(1) Imperium occidentale tenente Honorio, ditionem eius invasere barbari, quinam ii fuerint mox declarabo: plurimae quidem superioribus temporibus fuere, hodieque sunt nationes gothicae; sed inter illas Gotthi, Vandali, Visigothi, et Gepaedes cum numero, tum dignitate praestant. Olim Sauromatae dicebantur, quidam etiam Getarum nomen ipsis tribuerunt. Vocabulis quidem omnes ut dictum est, nulla vero re praeterea inter se differunt; cutis omnibus candida, flava caesaries, corpus procerum, facies liberalis; eadem leges, eadem sacra ariana scilicet, una demum lingua quam gothicam nominamus, ita ut ad unam Gentem pertinuisse quondam, ac suorum deinde Ducum nominibus discretos fuisse existinem. Antiquae eorum sedes trans Istrum flumen. Procop de bello vand. L. 1. c. 2.

„ ла цинѣт дин мѣна Готилор Іѣстиніан Ляз-
 „ ратѣ, пре Романій каріи лѣкѣіа аколо іаѣ дѣс
 „ приши, пентрѣ каре фѣрѣ де лѣѣе, Апзратѣ
 „ лѣѣ трас симеріа, карѣ де мѣлт дела Романи
 „ лѣа. “ (2) Че поате фи май адеѣрат де кѣт
 ачѣіа, кѣм кѣ ши сѣпт стѣпѣнрѣ Гепиделор
 Ромѣніи ꙗ Дакіа аѣ пост попор Осекит де алѣи
 варбарі. — Май аколо тот атр’ачѣіа карте (кап
 34.) спѣне Прокопіѣс аконтрррѣ (сѣада) каре се
 ацицасѣ атре Гепиде ши Донгобарді; ши фіинд
 кѣ Донгобардіи нѣ се акѣмѣтѣ ꙗ сине де а се
 пѣтѣ скѣлѣ кѣ вѣтае алѣпра Гепиделор, каріи кѣ
 мѣлцимѣ атречѣ пре Донгобарді; Донгобардіи
 тримисѣрѣ соліи ла Апзратѣ Романилор Іѣсти-
 ніан, ка сѣ ле дѣе ажѣторѣ алѣпра Гепиделор;
 каре а Донгобардилор теѣне фіинд Гепиделор кѣ-
 носкѣте, ши еи тримисѣрѣ соліи, ка дѣѣмѣн-
 тѣнд пе Апзратѣ, сѣѣ нѣмай лор, сѣѣ ниче
 унора ажѣторѣ сѣ нѣ дѣе. Ажѣнгѣнд де амѣн-
 доѣв пѣрциле соліи ꙗ Константінопол, май атѣю
 рѣгѣминтѣ са анантѣ Апзратѣлѣи ши О аѣ пѣс
 соліи

(2) Gepaedes, qui olim urbem Sirmium Daciamque
 omnem obtinuerant, ut primum Justinianus Augu-
 stus Ditioni Gothicae eam regionem eripuit, agen-
 tes ibi Romanos abduxerunt in Servitutem (εξηνδρα-
 ποδισαν). Quare Imperator illis jam stipendia ne-
 gavit, quae jam inde olim a Romanis accipere con-
 sveverant. idem de bello Gotthico L. 3. c. 33.

солій Лонгобардилор, каріи атрѣ ачастъ ацелѣ-
 цере а фи квѣнтат, мѣртѣрискѣце Проконѣсе:
 „ лѣацй нѣмай ла ачестѣк аминте; май анани-
 „ те, кѣнд Готїи стѣпѣнкѣ Дакїа а даре, Ге-
 „ пиделе дин колѣ де дѣнѣре (борѣсче деспре
 „ ной чей дин коаче) се цинѣк кѣ тоцїи, унде
 „ Однїїорѣ сѣ ашехасѣ, де пѣтѣрѣк Готилор
 „ ашѣ африкошацй, кѣт ниче одатѣ нѣ ар кѣ-
 „ теѣа грѣче дѣнѣрѣк. дѣнѣчй ерѣ соцїиле,
 „ ши претинїи Романилор, — дела Апѣрацй,
 „ лѣа дѣрѣрї (чинте).“ (3) Пѣнѣ ачї солїи
 Лонгобардїилор: дин контрѣ, солїи Гепиделор,
 ка черерѣк лор сѣ нѣ фїе аѣхѣдарникѣ, Апѣратѣ-
 лѣи адѣк аминте, кѣм кѣ апретинирѣк ши асо-
 цирѣк атре Гепиде ши Романи ар фи вѣкѣ: „ ши
 „ ла ачѣїа а лѣа сама се квѣнне (ѣик солїи Ге-
 „ пиделор кѣтрѣ Апѣратѣ) а Лонгобардилор кѣ
 „ Романиї асоцире е нѣавѣ; атре Гепиде ши
 „ Романиї стѣ де мѣлцй днї апѣѣирѣк, ши пре-
 „ тини-

(3) Haec enim considerate. Ante hoc tempus, cum
 Gotthi vectigalem haberent Daciam (Γοτθοι μεν του
 Δακων Χοραυ ες φορου απαυουην τα πρωτερα εχον) Ge-
 praedes trans Istrum, ubi omnes olim sederant,
 tenebant se omnes, potentiam Gotthicam adeo re-
 formidantes, ut trajectum fluvii nunquam tenta-
 verint. Tum faederati et amicissimi Romanorum,
 amicitiae nomine cum ab Imperatoribus fato fun-
 ctis longiaria (δωρα) annis singulis plurima, tum
 a te (Justiniano) aequae munifico acceperunt. id. c. 31.

„ тинирѣ ; нѣ кѣрѣна се десфаче претинирѣ а-
 „ чкѣа, а кѣрѣа легитѣрѣ о аѣ лтѣрит лѣнѣимѣ
 „ тимпѣлѣй.“ Аша сѣ афлѣ скрис ла нѣмитѣ
 Історик. (4) Динтрѣ ачестѣ до вѣде, лимпѣде
 прекѣм зик се вѣде, кѣм кѣ ши сѣе стѣпѣни-
 рѣ Гепиделор дѣпѣ рѣсипирѣ Хѣнилор, Дакѣа
 вѣке нѣ аша аѣ фост десѣрѣцитѣ де чѣле лалте
 провинціѣ романѣй песте дѣнѣре, кѣт Романѣй
 лѣкѣиторѣ дин Дакѣа лѣй Траѣан, кѣ чеѣа лалѣй
 Романѣ сѣ нѣ поатѣ авѣ ла олалтѣ ниче о л-
 прѣднаре, ши лѣпрѣтѣшире; де вѣрѣме че Гепиделе
 нѣ лѣпрѣціѣ, ниче нѣ изгонѣ пе Романѣ, чи май
 вѣртос вѣрѣ сѣ стѣ л претинире кѣ дѣнѣй.
 ачеста а Дакѣй стѣт сѣ свѣтѣ стѣпѣнирѣ Готилор,
 Гепиделор ши алтор Гинтѣрѣй варваре пѣнѣ ла
 лѣпрѣціѣ лѣй Іѣстинѣан, каре Дакѣа лѣй Траѣан
 де свѣтѣ жѣгѣ варварилор о мѣнтѣй, лѣвин-
 гѣнд варварѣй май кѣ самѣ прин бирѣтѣтѣ лѣй
 Белизарѣ, прекѣм скрѣе Прокопѣѣс Історѣографѣла
 л зилеле лѣй Іѣстинѣан, л картѣ 4. десѣре рѣди-
 кѣрилѣ лѣй Іѣстинѣан ла дѣнѣре. (5) Ба

(4) Id etiam attendere convenit, recentem esse Lon-
 gobardorum amicitiam cum Romanis: Gepaedibus
 societatem familiaritatemque vobis cum veterem
 intercedere. Amicitia demum illa non facile sol-
 vitur, cuius vinculum firmavit temporis diuturni-
 tas. ibidem.

(5) Demum Justinianus Augustus, eversa (moni-
 menta) restituit, non in pristinam formam sed in
 4 eam,

Ка кѣм кѣ ниче яварій (деспре карій ам
 фѣкѣт май сѣс поменире, мѣкар кѣ дела Гепиде
 кѣ рѣзкою ар фи кѣпринс Дакїа, де тот стѣн-
 гѣнд не Гепиде ꙗ зилеле лѣи Іѣстин Апѣратѣ-
 лѣи) ашѣ стѣпѣнѣ Дакїа, кѣт Романилор челор
 дин коло де Дѣнзѣре тоатѣ кѣрарѣ ши тречерѣ
 сѣ фи фост ꙗкисѣ де кѣтрѣ Романїи чей дин Дакїа
 лѣи Траїан: каре лѣкрѣ а фи де кѣрѣт, не ара-
 тѣ томнѣлеле ши апѣчѣриле, каре ле аѣ авѣт
 яварїи кѣ Романїи ла Олалтѣ, кѣнд сѣ арѣтарѣ
 ꙗтѣю ꙗ Европа ꙗ зилеле лѣи Іѣстинїан кѣтрѣ-
 нѣл, (6) ши май кѣ самѣ сѣк Іѣстин ал дой-
 лѣ Непотѣ лѣи Іѣстинїан не ла анѣ 556. Яча-
 ста се вѣде ши сѣ дин Валентинѣ мѣртѣрїи дин Теофи-
 лакт скрипторю ꙗ зилеле лѣи Враклїе Апѣратѣ-
 лѣи ꙗ сѣта а шѣптѣ; каре ашѣ ꙗсемнѣзѣ а фи
 боркит Каганѣ яварилор кѣтрѣ Прискѣ солѣ лѣи
 Маѣрициѣс, (акѣрѣи моарте сѣв ꙗтѣмплат кѣтрѣ
 анѣ 602.): „Дѣпѣ че Прискѣ трекѣнд Дѣнзѣрѣ,
 „ ка песте чинѣи спѣрѣѣче валѣрїи милитѣрѣи
 „ (Ха-

---

eam, quae longe validissima sit, nova insuper fecit plurima, Romane Imperio plene reddens amissam securitatem. Procopius L. 4. de aedif. Inst. ad Danub. c. 6.

(6) Cum igitur Valentinus (ab Imper: Justinianus) ad eos (Abares) profectus esset, et munera praebuisset et mandata Imperatoris exposuisset. Menander Protector pag. 67. in corp. Hist. Biz.

„ (Харакас) апатра хи, ла Нове дин сѣс, ар фи
 „ ажѣнс; каре лѣкрѣ аѣзина Каганѣ, тримисѣ
 „ ла Прискѣс солій, лфрѣнтѣна Каганѣ пре
 „ Прискѣс, кѣ песте томнѣле Романій ар ларѣз-
 „ ній а кѣака пѣмѣнт стрейн, кѣрѣи іаѣ респѣнс
 „ Прискѣс: ши тѣ калчї пѣмѣнтѣ Ромѣнилор.“ (7)
 Кѣм кѣ пѣмѣнтѣ ачела, каре зичѣ Каганѣ Я-
 варилор, кѣм кѣ нѣ се кѣвине ка сѣла калче Ро-
 маній, аѣ фост ашезат дин коаче де Дѣнзре
 л цинѣтѣ Молдобей де астѣзї, де аколѣ се лѣце-
 лѣѣе, кѣ Прискѣс трекѣна Дѣнзрѣ дин коаче, а-
 патра хи аѣ ажѣнс ла Нове кѣ нѣмеле дин сѣс,
 ка сѣ се дескилинѣскѣ де алтѣ четате, іарѣ Нове,
 каре Прокопіѣс Олѣнѣмѣрѣ лѣтрѣ Орашеле Орацій;
 ашѣ дарѣ четатѣ ачѣїа Ерѣ ашезатѣ де Прѣт нѣ
 департе; Географѣ Птоломей О пѣне лѣтрѣ Ораше-
 ле Мисїї чей де жос, карѣ сѣ лѣцѣ ши песте Дѣ-
 нзре дин коаче пѣнѣ лѣ рѣѣл Нистрѣ; де унде
 урмѣзѣ, кѣм кѣ цѣра карѣ О стѣпѣнѣ Яварїї
 дин

(7) Quod Priscus (sub Mauritio ad Chagamum Legatus) quindecim valla metatus (πονησαμηνος Харакас) trajecto Istro fluvio quarta die superiores Nobas venit. quod cum resciret Chaganus ad Priscum legatos misit cui exprobravit Chaganus alienam terram calcare Romanos contra pactum; respondet Priscus: romanum quoque tu subis solum; Chaganus: armis inquit et jure belli hoc Romanos amisisse. in excerptis Theophilacti Expraefecti.

Дин коаче де Дѣнзре, Молдова, Цѣра Ромзникскѣ
 Ярдѣлаѣ ши алте, Одиниоарѣ аѣ фост а Романи-
 лор, стрѣмоши а Ромзнилор. Кѣм дѣрѣ сѣ се
 фи пѣтѣт цинѣ Ромзній, дин Романи нѣскѣци,
 некѣрмат попор Осевит де чѣле алте Гинтѣри
 варваре ꙗ Дакіа лѣи Траіан? нѣмай чѣлѣи стрѣин
 ꙗ Історіи нѣсе поате ведѣ лѣкрѣ кѣ непѣтницѣ.
 Ятѣничѣ нѣмай ар фи фост силици Романій, карій
 де Яврейан аѣ рѣмас дин коаче де Дѣнзре ꙗ Да-
 кіа лѣи Траіан, ꙗтре варварѣ, а се местекѣ кѣ
 варварій ши аши перде фіинца чѣ политичѣскѣ,
 кѣид варварій ачѣа карій ꙗ Осевите тимѣри
 стѣпѣнѣ Дакіа, ꙗтре Ромзній чѣи дин коаче де
 Дѣнзре, ши ꙗтре чѣи дин колѣ ар фи ꙗпедекат
 тоатѣ ꙗпреѣнарѣ, петречерѣ ла Олалтѣ, ши то-
 взрѣшиа, че нѣче де кѣм нѣ саѣ ꙗтѣмплат пѣнѣ
 ꙗ сѣта ашѣнтѣ, преѣм аратѣ довѣделе ꙗши-
 рате.

Статѣл Дакіи ши ал Ромзнилор ꙗтре Бѣл-
 гарѣ ши Унгѣри май кѣ мѣрѣнтѣ ꙗл вѣдѣще
 Явкторѣ ꙗ Історіа Ромзнилор. Вѣ нѣмай ачѣлѣ
 довѣде ам воит дин скрипторій веки а аѣче,
 каре ла лѣминѣ де плин ашаѣ лѣкрѣ, кѣм кѣ
 Ромзній тот дѣѣна аѣ фост попор Осевит де
 алте Гинте, каре довѣде ꙗ Історіа Ромзнилор
 пѣнѣ акѣма липсѣ.—

К А П І Т У Л.

Немзрциниѣта мѣлциме а попорѣлѣи Роман,
каре дѣлѣ Траіан, Авреліан, ши май кѣ са-
мѣ дѣлѣ Константин чѣл маре, лѣкѣіа лѣнѣлѣ
дѣлѣзрѣ, нацѣрѣѣ Ромзнилор дин Романи аде-
взраци О фаче де крѣзѣт.

Б. 1.

Романиѣ саѣ Ромзниѣ лѣнѣлѣ дѣлѣзрѣ.

дѣлѣзрѣ че дѣстѣла де дѣсвѣлит ам вѣдѣит,
кѣм кѣ л Дакіа веке: адекѣ л цинѣтѣриле Цѣрѣи
Ромзнешиѣ, Молдобѣи, Ардѣкѣлѣлѣи, ши кѣ О пар-
те а Цѣрѣи Унѣзрѣиѣ, сѣвѣ стѣлѣлѣнѣрѣѣ Варварѣ-
лор дѣла моартѣ лѣи Авреліан пѣлѣ л сѣта ашѣптѣѣ
некѣрмат сѣ афлѣз урме де лѣкѣиторѣиѣ Романиѣ,
а кѣрора рѣмѣшицѣ сѣлѣт Ромзниѣ, карѣи тот дѣ-
ѣна фѣчѣѣ нацѣе Осевитѣ де алте Гинте варварѣ,
лѣтре карѣ трѣіа; (зѣлѣ пѣлѣ л сѣта а шѣптѣѣ, кѣ
дакѣ наѣ фост Ромзниѣ де асѣлѣзѣи попор Осевит
де алте Гинте, прѣкѣм ѣ асѣлѣзѣи, лѣнаинте де
сѣта ашѣса, ши ашѣптѣѣ, ничѣ а имагинѣ (лѣ-
кипѣи) нѣ се поате, кѣм сѣ се фи пѣтѣт прѣ-
си, ши наѣѣ Нацѣа ромзнѣкѣкѣ дѣлѣзрѣ ачѣіа; фѣ-
индѣ кѣ ничѣ линѣа лѣтинѣкѣкѣ (ка май лѣмѣлте

сѣ.

сѣ нѣ поменеск) май мѣлт єрѣ ла рѣсѣрнт пре-
 км ꙗсемнѣхъ прѣ искѣситѣл лѣкею: де унде
 дарѣ ла ромѣнї є линѣа латинѣскѣ? дакѣ нѣ
 о аѣ авѣт ꙗнаинте де сѣта ашѣса? аичѣ є лацѣ
 ачелора, карїи не фак Бѣлгарї, (чей че пе ла ꙗ-
 чепѣтѣл сѣтей ашѣптѣ саѣ арѣтат ꙗ цинѣтѣриле
 романилор): акѣма ва сѣ арѣт, км кѣ алт по-
 нор статорник ꙗ цѣрмѣрїи дѣнзрїи дин Панонїа
 пѣнѣ ꙗ марѣ нѣгрѣ дела ꙗчепѣтѣл сѣтей а па-
 тра, пѣнѣ ла а шѣптѣ, нѣ лѣкѣїа фѣрѣ нѣмай
 романиї, каре ка май бине сѣ се ꙗцелѣгѣ, ѣр-
 мѣтоаре обсервацие (лѣаре аминте) фак: кѣндѣ
 спѣн' єѣ, км кѣ ромѣнїи де асѣзѣи, карїи лѣ-
 кѣеск дин коаче де дѣнзре пѣнѣ ꙗ Тиса ши мѣн-
 цїи Карпатѣлѣи, ꙗчепѣтѣл ши л траг дин романи
 адебѣрациї, нѣ ачѣїа вѣрѣѣ а ꙗтѣри, км кѣ нѣ-
 май дин ачѣїа алѣи Траїан романи сѣ траг, ка-
 рїи аѣ рѣмас де дѣрелїан дин коаче де дѣнзре;
 чи ши дин романиї ачѣїа, карїи лѣкѣїа дин ко-
 лѣ де дѣнзре; пентрѣ кѣ де кмѣва май де а-
 проапе вом четїи їсторїиле чѣле веки, фѣрѣ де
 ниче о ꙗдоїалѣ вом кѣноаѣе, км кѣ статѣ,
 ши соартѣ ромѣнилор лѣкѣиторїи дин коаче де
 дѣнзре, кѣ ачелор несте дѣнзре, нѣ аѣ стат тот
 ꙗтро мѣсѣрѣ ши асѣменѣ; май кѣ самѣ дѣпѣ
 тимпѣриле алѣи дѣрелїан, кѣ дѣспре ачестѣ не
 єсте вѣрѣѣ. ѣчаста ꙗ їсторїи веки привѣре, не
 ꙗдрѣптѣ спре дѣснодарѣ ачестїи ꙗтѣрѣзрїи: км

аѢ пѢтѢт сѢ фїе ка дѢпѢ моартѢ лѢи дѢрелїан
 пѢнѢ ла венирѢ БѢлгарилор, ши лѢкѢ дѢнѢ ачѢїа
 пѢнѢ ла ашезарѢ ВнѢрїлор л Панонїа, кѢ мѢлт
 май мѢлцї лѢкѢиторї Романї (саѢ РомѢнїї)
 сѢ афлѢ дин колò де дѢнѢре, де кѢт дин коа-
 че? їарѢ дин контрѢ дела ашезарѢ ВнѢрїлор
 л коаче, пѢнѢ л хїòа де астѢзї, май мѢлцї
 РомѢнї сѢнт дин коаче де дѢнѢре, ка дин ко-
 лò? ачаста арѢнкаре хїк еѢ, о десфаче їсторїа
 ши лѢѢшї фирѢ лѢкрѢлѢї. Май лѢжї, кѢї
 поате фї некѢноскѢтѢ, политика, фирѢ ши нѢ-
 равѢрїле Романилор, карїї мѢкар унде стрѢѢтѢ
 кѢ арме лѢвинѢтоаре, аколò ши лок де ашезарѢ
 лшї алеѢѢ: „РоманѢ, мѢкар унде лѢвинѢ аколò
 „ ши лѢкѢѢще.“ (1) хїче СЕНЕКА. Гинтеле
 каре де бое кѢнѢ се да пѢчїї кѢ Романиї, ши
 примѢ леѢї хїсе СоѢїале, кѢ ачелѢ Романиї
 фѢчѢ легѢтѢрѢ ши томнѢле де СоѢїетате, аде-
 кѢ не кѢм сѢ ле стриче чеѢа, Ѣа лѢкѢ лї апѢрѢ
 де тоате лѢконтрїрїле дѢшманилор. їарѢ дин
 контрѢ, попареле, каре а пѢне паче кѢ Рома-
 нїї сѢ лѢòїа, ниче нѢ лѢчѢта де а рѢдикѢ арме
 аѢѢпра Романилор, пре ачелѢ пѢнѢ че нѢ ле изгонѢ
 ши прѢпѢдѢ де тот, нѢ се стѢмпѢрѢ; ши ашѢ
 три-

(1) Romanus ubicumque vicit, ibi habitat, ad hanc
 commutationem locorum libentes nomina dabant,
 et relictis oris suis, trans maria sequebatur colo-
 nus senex. Seneca de consolatione.;

тримницяна дин Італіа Романій четхцений ной спре кѡприндерк пзмжнтѡлѡй, Цѣра ачкїа о фзчѣ провинціе Романѡ, ашехжнд ши легїоане, каре сз апере пе Романї де акѡрсзле варварилор; де унде попорѡ ачел ноб дин Італїа сздит принцзрї де лзкѡиторїй сзї дешертате, сз хичѣ колонїй Романе (coloniae romanae) (деспре каре а Романилор политикз мхртѡрїсеск май гоцї скрипторїй беки дивїѡс, Тачит, Плѡтарх, Тѡлїѡс ши алцїй).

Ашѣ аѡ фзкѡт Романїй кѡ цзрїле, ши нацїїле варваре, каре лзкѡїа а дрѣпта дѡнзрїй, кѡ Панонїй, ши кѡ лзкѡиторїй чей беки а Фрацїй, де тот прзпздиндѡй, ши изгониндѡй дин Фрацїа, прекум а семнїкзз Амїїїанѡл а картѣ 27. кап 5. ашѣ аѡ фзкѡт Траїан кѡ Дакїа: вехї Історїа лѡй Маїор: ши кѡ адеврѡат кѡм кз нацїїле варваре дедате спре рзпирї ши прзѡвирї, май волниче єрѡ, май вине а перї де тот, саѡ ашї пхрзсї лзкашѡрїле сале, де кят а трзї сѡпѡшї Романилор, ши а се контени де рзпирї, фирѣ лѡкрѡлѡй аѡацз. —

Алтз каѡхз а амѡлцирїй Романилор прин провинцїй, дин Марѣ Адриатикз пзнз а Марѣ Нѣгрз пингз дѡнзре прекум а семнїкзз Прокопїѡс, єрѡ а пзрцирѣ а пзрзцїей Романилор а доах, а рзсзритѡлѡй, акзрѡї скаѡн єрѡ Константїнополѡ, ши а дїпѡсѡлѡй, а каре капѡ єрѡ Рома: адекз дѡпз

че мареле Константин шар фи мѣтат тронѣл А-
 пѣрциѣи ꙗ чегатѣ Византїѣм кѣтрѣ анѣл 330.
 (зисѣ ши Рома новѣ ꙗ канонеле сѣборѣлѣи дин
 Калцедон) ка сѣ поатѣ ꙗдемнѣ пе Орѣшкїи дин
 Рома ши дин тоатѣ Італїа де аш мѣтѣ лѣкашѣ-
 риле сале ꙗ Визант де пе нѣмеле лѣи зисѣ Кон-
 стантинополис, кѣ ноаве кѣсїи ши Палацїѣмѣрїи,
 ꙗтро формѣ кѣ челе дин Рома вѣкѣ Константїно-
 полѣ лаѣ ꙗподобит; дѣпѣ че ар фи рѣдикат Сенат-
 торїи ши Магистратїи аскменѣ челор дин Італїа;
 ар фи ꙗпѣрцит привилегїѣмѣрїи, ши скѣтирїи де
 тот фѣлкѣ ла ачеїа, карїи третѣ ла рѣсѣрит; не-
 мѣрцинит попор де тоатѣ вѣрѣста ши вѣрѣдничїа
 дин Італїа ши чѣкле лалте провинцїи дѣ третѣт
 ла рѣсѣрит, преѣм мѣрѣтѣрїи кѣ Вѣстїѣс, Зо-
 зимѣс, ши Проконїѣс. Ши ачагта є адоѣл каѣ-
 зѣ, кѣ дѣпѣ Константин чел маре ши Феодосїе
 (сѣк каре де нѣрѣрѣк дѣ релас ꙗпѣрцитѣ ꙗпѣ-
 рѣцїа Романилор ꙗтре ай лѣи дої фїи Онорїе ши
 Аркадїе) алци лѣкѣиторїи статорничїи дин Марѣ
 Адриатикѣ пѣнѣ ꙗ Марѣ Нѣгрѣ: преѣм, ꙗ Іли-
 рикѣм, Мизїа де сѣс, Мизїа де жос ши тоатѣ
 Фрацїа ла Історичїи чей вѣки нѣ се поменеск фѣрѣ
 Романїи. Вѣрѣ єї ши Готїи, карїи ꙗтрасе ꙗ
 Фрацїа ꙗ жилеле лѣи Валент, ши Лонгобардїи
 ꙗ Панонїа ши Ілирикѣм, чи нацїиле ачестѣк тоа-
 те дѣ третѣт ла Італїа: ла ачестѣк тоате вине
 лѣжнѣ аминте, ниче О мираре нѣи, дече пѣнѣ

ла венирѣ Упгѣрилор, май мѣлци Ромзний Ера
 дин колò де Дѣнзре де кѣт дин коаче? Цинѣтѣ-
 риле дин коаче де Дѣнзре, Ера май таре ꙗ калѣ
 барварилор ашезате, тарѣ дѣпѣ че аѣ пѣтрѣнс
 барварий ши песте Дѣнзре дин колò дѣпѣ сѣта
 а шѣптѣк, ниче Гречий май мѣлт ꙗи апѣра де
 ꙗкѣрсиле дѣшманилор не Ромзний, ба ꙗкѣ рѣзѣ-
 всю ар пѣртѣ асѣпра лор (вези дѣкѣторѣ кап 13,
 14. ши алт:) де липсѣ Ера, ка Ромзний чей песте
 Дѣнзре сѣ се ꙗпреѣнѣзе кѣ фрѣцииле сале дин
 коаче. —

Г. 2.

Гоманій сѣѣ Ромзний ꙗ Фрація дела анѣл 274.

пѣнѣ дѣпѣ анѣл 450.

Кѣм кѣ дела анѣл 274, ꙗ каре сѣѣ ꙗтѣм-
 плат тречерѣ легіоанелор кѣ О парте а колоній-
 лор дин Дакія лѣи Траіан песте Дѣнзре, Фракія
 тоатѣ кѣтѣ де латѣ, авѣ лѣкѣиторий Романій, не
 лѣсѣ скрїс вѣнапїс Гардіанѣл деспре каре фѣ-
 кѣи май сѣс поменире: дѣчеста скриптор деспре
 статѣ Фрацій ши а лѣкѣиторилор Романій ꙗ зи-
 леле лѣи Валент, ашѣ ворѣкѣше: „Пентрѣ кѣ тоа-
 „ тѣ Фрація, Мацедонїа, ши Фесалїа, ашѣ,
 „ ши атѣта де маре есте, ши ꙗтрѣ ачѣїа атѣ-
 „ тѣ пѣлѣгѣрий ꙗторѣ пѣмѣнтѣ, кѣт присосирѣ
 „ (родирѣ) ачестор (Цѣрий) ниче кѣ кѣвѣнтѣ нѣ
 „ се поате спѣне,“ май ꙗколò спѣне кѣм кѣ
 ашѣ

ашкѣ ꙗко фѣрмѣцѣтъ царѣ де лѣкѣиторѣи кѣрѣцѣи
 истѣцѣи, ши бѣртоши, бине лѣкѣратѣ, Сциѣеле
 не карѣи ꙗко примит Валент песте дѣнѣре, май
 де тот о пѣстѣирѣ; каѣза ачагѣа а фи фост зи-
 че: „пентрѣ кѣ нѣрѣвицѣи сѣрѣ: ниче Сциѣеле,
 „ нѣмеле Хѣнилор ал пѣтѣкѣ сѣфѣри, ниче Рома-
 „ нѣи а Сциѣелор.“ (1) Яичкѣ се кѣвине бине
 а лѣа аминте: дин тоатѣ адеверирѣкѣ скрипторѣ-
 лѣи лѣминат се вѣде, кѣм кѣ ꙗко зилеле лѣи Ва-
 лент, акѣрѣи модрте сѣв ꙗко тѣмплат ла анѣл 378,
 ꙗко тоатѣ ѳрацѣа ши прин прежѣр наѣ фост алѣи
 лѣкѣиторѣи статорничѣи ши моцѣкѣи, фѣрѣ нѣмай
 Романѣи; де аколѣ се вѣде, кѣ не лѣкѣиторѣи
 ачѣиѣ вѣнапѣс ꙗко нѣмѣще дѣрѣт Романѣи „ниче
 „ Романѣи а Сциѣелор“ (καὶ Ῥωμαῖοις Σκυθῶν)

НИЧЕ

(1) Omnis enim Thracia et continens Regio Macedonia et Thessalia talis tantaque est, et in ea tam multa aratra terram versant, ut nulla oratione earum fertilitas exprimi possit. Hanc talem existentem, tam populosam, beatam simul, et tam strenuis et fortibus viris habitatam et cultam, Scytharum (Gothorum) infidelis et insana rebellio, quam statim a traiectione audaciores et superbiores facti animo voverant, in eum contemptum ad duxit et usque eo spoliavit, causa quaesita erat, quia aequae constitutum fuerat, neque Hunnorum nomen Scythas, neque Scytarum Romanos fere. (καὶ Σκυθῶν Ὀυνηῶν με φερει ὄνομα, καὶ Ῥωμαῖοις Σκυθῶν) Eunapius Sadia.

ниче сѣ пот ѡцелѣце прии лѣкѣиторїи ачеїа, пре
 карїи Історикѣ лї нѣмѣще Романїи, доарѣ лѣсѣш
 Фракіи чей бекїи варварїи (Thracēs) моцкнїи л
 Фраціа лнанїте де че Романїи О ар фи фѣкѣт
 провинціе Романѣ, пентрѣ кѣ не ачеїа моцкнїи
 лї Фраціи, Романїи де тот їаѣ фосѣт прѣпѣдїт:
 (мѣртѣрїе есте Амїанѣс) афарѣ дїи кѣцїи аѣ
 пѣтѣт скѣпѣ кѣ фѣга песте дѣнѣре ла Вармате
 націе тот де О вїцѣ кѣ Фрацїеле, Готеле ши л
 шѣ лѣсѣши кѣ Готїи, дѣпѣ кѣм скрїе Прокопїѣс:
 ашѣ дарѣ л зїлеле лѣпѣратѣлѣї Валент л тоатѣ
 Фраціа ши лпрежѣр алціи лѣкѣиторїи нѣ Ерѣ,
 фѣрѣ Романїи (саѣ Ромѣнїи) ши Готїи, карїи л
 тѣнѣкѣ трекѣсѣ дѣнѣрѣкѣ (везї май сѣс). Мѣрт
 тѣрїе есте ши Зоѣоменѣс, каре скрїе кѣм кѣ
 Валент л лок де а дѣнѣ Осташїи дїи сателе ши
 Орашеле Романилор л Фраціа, пе симѣрїе дїнѣтре
 Готїи аѣ кѣлес солдаци. (2) л зїлеле лѣї Феодосїе
 чел тїнѣр, а кѣрѣїи моарте саѣ лѣтѣмплат
 кѣтрѣ анѣл 450. попор Роман немѣрѣнїнїт а фи
 лѣкѣит л дѣрѣпта дѣнѣрїи мѣртѣрїсѣкѣ де л
 тѣтѣкѣ Орї поменїтѣл Прїскѣс, каре скрїе, кѣм
 кѣ лѣпѣратѣл Романилор непрїмїнѣ пачѣ дела
 Ятїла; „ Шїи де мѣнїе марѣнїїле Романилор
 „ лѣѣ

(2) Valens contemtis militibus, qui ex urbibus et pagis Romanorum in Thracia colligi potuissent, Gothos conduxit milites, in hunc sensum Zo-
 zomenus,

„ лѣѸ прѣдат , ши рѣхипина Оаре кѣте четѣцїй ,
 „ асѣпра четѣцїй Раѣїарїа (лѣѸ ПтоломеїѸ ꙗ Мизїа
 „ де сѣс лѣнгѣ Дѣнѣре) маре ши плинѣ де лѣ-
 „ кѣиторїй (Романїй) аѸ фѣкѣт нѣвѣлїре (3)
 „ тот ачела скрїе май ꙗколѸ : „ Бѣдекон бѣрѣат
 „ Оци.аѣ аѸ венит їарѣш сол (дела Ятила) кѣ
 „ Орѣкте; ачеста сѣрѸ де виѣѣ Роман лѣкѣїа ꙗ
 „ цинѣтѣл Пеонїй , лѣнгѣ Сав — ашѣ дарѣ ꙗ
 „ трѣнд Бѣдекон ꙗ пѣлат ла ꙗпѣратѣ , арѣтѣн-
 „ аѣї скрїсоаре дела Ятила ꙗ каре се пѣнѣѣ
 „ асѣре фѣѣнїїй , карїй де нѣ кѣмба се вор да
 „ ꙗнапой , ши Романилор (Ромѣнилор) лѣѣ кѣѣ-
 „ та сѣ се континѣскѣ май мѣлат а лѣкрѸ пѣ-
 „ мѣнтѣ , каре ꙗ кѣпринѣѣ Ятила кѣ арме —
 „ ꙗ лѣнѣїме сѣрѸ пѣмѣнтѣ ачела днї Панонїа
 „ пе лѣнгѣ Дѣнѣре пѣнѣ ла четатѣ Норе , їарѣ
 „ лѣцимѣ де чинѣї ѣнѣ “ (тоде βασιλος , πευτε
 „ ημερων οδου) ꙗ латинїе сѣ смнѣтѣлѣ , (4) поате фн

ЧЕВА

(3) Ea sicut Romani decreverant, ubi Attilas rescivit, ira commotus, Romanorum fines vastavit, et castellis quibusdam dirutis, in Ratiariam urbem magnam et populi multitudine abundantem, irruptionem fecit. Priseus pag. 23.

(4) Edecon vir Scythia venit iterum Legatus cum Oreste. Hic genere Romanus, Poeniam regionem ad Saum sitam incolebat. — Itaque Edecon in Palatium admissus, Imperatori literas Attilae reddidit, in quibus de transfugis non redditis querebatur, qui

ЧЕВА МАЙ ДЕСВЪЛИТ, ДЕ КЪТ АЧЪІА, КЪМ КЪ А ЗИ-
ЛЕЛЕ ЛЪИ ФЕОДОЗІЕ ПИНГЪ ДЪНЪРЕ ПЕСТЕ ТОТ ЛОКЪ
ЛЪКЪІА РОМАНИЙ.

І. 3.

МЪЛЦИМЪ РОМЪНИЛОР А ДРЪПТА ДЪНЪРІЙ АТРЕ
АНІЙ 491. ШИ 568.

КА МАЙ АПРІАТ СЪ СЕ БАДЪ, КЪМ КЪ АПРЕЖЪРЪ
ДЪНЪРІЙ, ДЕ КЪНД РОМАНИЙ АЖЪНСЪРЪ А ФИ ДОМ-
НИЙ РЕСЪРИТЪЛЪИ, НЕКЪРМАТ РОМАНИЙ САЪ РОМЪ-
НИЙ ЛЪКЪІА; ЕЪ А КЪ УРМЪТОАРЕ АШИР МЪРТЪРИ-
СИРІ ДИИ СКРИПТОРИ ДЕ ТОТ КРЕЗЪМЪНТЪ ВРЪД-
НИЧІ: ПРОКОПЪС ІСТОРИКЪЛ СВЪТЕЙ А ШЪСА А КАР-
ТЪ 2. ДЕСПРЕ РЪЗКОЮ ГОТИЛОР КАП 14. АШЪ НЕ
ЛАСЪ СКРІС: „ВРЪЛІЙ (ГИНТЕ ФЕЪТОНИКЪ) ОДИ-
„ НІДАРЪ ПЕСТЕ ДЪНЪРЕ (НОЪ ДИИ КОАЧЕ) ЛЪКЪІА
„ ДЕДАЦІ СПРЕ СЪКРИРЪ МЪЛТОР ДЪМНЕЖЕЙ; КЪ
„ ТРЪЧЕРЪ ТИМПЪЛЪИ, АТРЕКЪНД КЪ НЪМЪРЪ, ШИ КЪ
„ ПЪТЪРЪКЪ ПРЕ ТОАТЕ НАЦІІЛЕ ДИИ ПРЕЖЪР, СКЪЛЖН-
„ АЪСЪ КЪ РЪЗКОЮ АСЪПРА ВАРВАРИЛОР, ПРЕ КАРІЙ АИ
„ АВЪ ВЕЧИИЙ, МАЙ АЛЕС АСЪПРА ЛОНГОКАРДИЛОР,
„ МАЙ ДЕ ТОТ ІАЪ ПРЪПЪДИТ.“ ДЪПЪ ЧЕ АР
ЛЪВИНС ПРЕ ТОАТЕ ГІНТЕЛЕ, НЕ АВЪНД КЪ ЧИНЕ СЕ МАЙ
КАРИЙ

qui nisi redderentur, et Romani a colenda terra
abstinerent, quam bello captam suae ditioni adje-
cerat, ea vero secundum Istrum a Poenibus ad
Nobas usque extendebatur, latitudo autem erat
quindecim (lege quinque *perre*) dierum itinere.
idem pag. 25.

цинъ рѣкою, а цинъ армелѣ, саѣ дат пѣчій; каре атрей ани аѣ цинѣт, аѣлѣ ачѣіа іарѣ а-
 бѣлѣинѣсѣ а вѣтае кѣ Лонгобардїи, аѣингѣто-
 рїи аѣ фост Лонгобардїи, алѣингѣна пе брѣлїи дин
 лѣкашѣрїле салѣ; ачїи саѣ ашезат лѣнгѣ Гепїде,
 карїи стѣпѣнѣ а Дакїа, аарѣ ши аѣ аколѣ пен-
 трѣ фѣрѣ аѣ леѣилѣ, каре ле причинѣїа Гепїделор,
 аѣ фост стѣрѣмѣтораци а ѣши, аѣ унѣ треѣнѣ
 дѣнѣрѣкѣ дела лѣпѣратѣ Анастасїе (каре аѣ лѣчѣпѣт
 а лѣпѣрѣци ла анѣл 491.) аѣ лѣлат лок спре аше-
 заре атре Романи, (аѣекѣ пингѣ дѣнѣре) чи нѣ
 аѣлѣ мѣлат тимп не стѣмпѣрѣнѣсѣ брѣлїи аѣ
 рѣѣтѣци, каре ле стѣрѣнѣ атре попорѣ Роман,
 тот ачѣла лѣпѣрат, тримїцнѣ Оасте аѣспра лор,
 маї аѣ тот іаѣ учис: атр ачѣст лѣцелѣс корѣѣѣ
 Прокопїѣс. (1) Дин аѣѣса маї сѣс а скрипто-
 рѣлѣи

(1) Trans fluvium Istrum habitabant olim (Eruli)
 cultui dediti multorum Numinum, quae humanis
 placare hostiis fas habebant; procedente tempore,
 cum et numero et viribus finitimos omnes barba-
 ros crevissent, adorti singulos, pronam habebant
 victoriam. — Demum Longobardos, et quasdam a-
 lias Gentes sibi vectigales fecerunt. — Susceptis ab
 Anastasio Romani Imperii habenis, non habentes quos
 deinceps Eruli invaderent, armis depositis quieve-
 re, ac triennio illa pax stetit. — Ut in propinquo
 steteret acies, coeli partem, quae Longobardis immi-
 minebat, nubes atra densissimaque obduxit: supra
 Erulos maxime sudum erat. — Ubi ad manus ven-
 tum

рѣлѣи мѣртѣрїе, дѣсѣзлит се вѣдѣ, кѣм кѣ ꙗ
марѣинѣ дѣнѣрїи дин коло не вѣрѣмѣ лѣи Ана-
стасїе, цинѣтѣрилѣ аѣ фост плинѣ дѣ лѣкѣиторї
ромѣни.

Дѣ ачѣстѣк мѣртѣрїсирї карѣ а дѣверѣкѣзѣ, кѣм
кѣ некѣрѣмат тот дѣкѣна романиї, ка попор осе-
бит аѣ лѣкѣит ла дѣнѣрѣ, ненѣмѣратѣ сѣ май
афлѣ ꙗ исторїи вѣкї: динѣрѣ карѣ ꙗкѣ урѣмѣтоа-
рѣ адаѣг: ашѣ: малѣхо филадѣлфѣл, скрїиторїю
лѣкѣрѣрилор карѣ саѣ ꙗтѣмплат ꙗ зилѣлѣ лѣнѣра-
цилор дѣо чѣл тинѣр, ши зѣно їхѣдѣрѣл не ла а-
нїи 474. ши 491. прѣкѣм жѣдѣкѣ прѣк лѣвѣцѣтѣл
фотїѣ, не лѣсѣ скрїѣс дѣспрѣ фѣодорїх рѣгѣл Го-
тилор „ апропїнѣдѣсѣ дѣ дїгнѣд (ораш ꙗ ѣра-
„ цїа) аѣ фост силит а се ꙗтоарѣ — дѣчї саѣ
„ трас

---

tum est, magna sit Erulorum caedes, eaque ipse
Rodulfus (Rex Erulor.) involvitur, caeteri omnes
consternantur in fugam. Quo factum, ut in Patria
amplius manere nequiverint — Regionem ingressi
habitatam olim a Rugis, qui in Italiam cum Got-
thorum exercitu concesserant, ibi constitere. Sed
cum inculta solitudo esset, paulo post exacti illinc
stimulis famis, ad Gepaedum fines accedunt, inde
Istrum omnem trajiciunt, et Romanorum in illis
partibus degenitium, vicinitatem ambiunt — Anastasio
Imperatore. — Aliquanto post, offensus idem scele-
ribus, quae in Romanos accolae barbari perpetra-
bant, adversus eos exercitum misit, acie victores
Romani, partem maximam interfecerunt. Procop.
de bello Gotthic. L. 2. c. 14.

„ трас кхтръ Карпїа (їаръ ꙗ Фраціа) дин каре
 „ де мѡлт еширѡ лѡкѡиторїй, пе каре де тот
 „ о аѡ рѡсипит.“ (2) Май ꙗколѡ тот ачела,
 фѡкѡна поменире деспре рѡзѡолеле каре Готїй ле
 авѡ кѡ ꙗпѡратѡ Романнлор Зено, скрїе: кѡм кѡ
 вѡзѡна ꙗпѡратѡ кѡ ниче дѡкѡм нѡ ар пѡтѡ
 пѡне ꙗпѡдекаре праделор, каре ле фѡчѡ Готїй ꙗтре
 лѡкѡиторїй Романї, аѡ жѡдекат а сѡмѡна ꙗкон-
 трирї (вражбе) ꙗтре Готї; ши кѡ адевѡрат,
 Гинта готичѡскѡ ши ꙗчепѡсѡ а урѡи рѡзѡоꙗ ла
 олалтѡ сѡе дѡй дѡкѡторї; тотѡш май пе
 урѡм фѡкѡна паче ꙗтре сине, фїю лѡї Баламир
 Феодорїх кѡна се ꙗтоарѡ кѡ оастѡ прин Фра-
 цїа, тот, ла че ꙗї аѡнїѡ мѡна, рѡтѡ „ ꙗколѡ
 „ (ꙗ Фраціа) пе тоцї лѡкѡиторїй пѡлгарї ꙗѡ
 „ прѡпѡдїт, учїгѡна ши стрїкѡна тот, че нѡ
 „ пѡтѡ пѡртѡ кѡ сине.“ (3) Ниче о ꙗдоїалѡ

ПОАТЕ

(2) Theodoricus ad Lignedum accedens, est repul-
 sus, erat enim arduo et difficili loco sita, et fon-
 tium scaturigine plena, et convecto frumento abun-
 dabat. Hinc movens carpiam, quam jam dudum
 incolae desertam reliquerant, diruit. Malcho Phi-
 ledelph. in Corp. Hist. Bizant. pag. 55.

(3) Inter haec Balameri filius suas copias convertens
 circa Rhodopem vertit, quas late per fertilissima
 quaeque Thraciae loca extendens, quidquid manu
 apprehendi potuit, rapuit. Ibi omne Agricoliarum
 genus obtrivit, occidens et destruens, quae expor-
 tari non poterant. Idem pag. 63.

поате фи, кѡм кѡ лѡдѡтѡ Історик, при лѡкѡи-
торіи ачеїа ꙗѢраціа, ꙗѢре каріи скріе, кѡм кѡ
Готіи маре учидере фѡкѡрѡ, аѡ ꙗѢелес Гинтѡ
Романѡ, пентрѡ кѡ пе лѡкѡиторіи Орашѡлѡи Кар-
піа ꙗѢ нѡмѡѡше (του δικητορων) моѡѡннй, цереннй;
їарѡ пре ачеїа ꙗѢ кїамѡ (γεωργοι) плѡгарй,
лѡкрѡторй де пѡмѡнт, пе ачелѡ тимпѡрй, кѡнѡ
Готіи се цинѡ дин коло де Дѡнѡре, нѡ ерѡ фѡ-
рѡ нѡмай Романй, пре кѡм ꙗѢсемнай май сѡс дин
ѡѡнапїе. — ꙗѡй ши де аколо, кѡ ꙗѢш пре ачеїа
лѡкѡиторй Малѡо ꙗѢ кїамѡ Романй. ꙗѢчит а-
шѡ дарѡ рѡмѡне, кѡм кѡ ꙗѢ зилеле лѡи Зено ꙗѢ-
пѡратѡлѡи, Романй лѡкѡїа ꙗѢ Ѣраціа тоатѡ.

Прокопїе каре аѡ скрис фантеле лѡи Іѡсти-
ніан ꙗѢпѡратѡлѡи, а кѡрѡи моарте сѡс ꙗѢѡмплат
кѡтрѡ анѡл 565. ꙗѢ Історїа Яркана (кап 21) аѡ-
пѡ че ар фи ꙗѢширатѡ грешѡклеле, ши лѡевирнле
магистратѡлѡи дела Константїнопол, кам ашѡ
кѡвѡнтѡ: адѡсе Орй се ꙗѢѡмплѡ, ка пре Хѡнїи,
карїи фѡѡѡ нѡвѡлїрй, ши ꙗѢѡрѡїи ꙗѢ цинѡѡѡрнле
Романїлор, Дѡкѡторїи (Романїи) ꙗѢ Ѣраціа ши
їлїрик, кѡ оастѡ пѡнїнѡлѡи, сѡи ꙗѢпедече, чи
ꙗѢпѡратѡ при кѡрѡїи дела препѡс ꙗѢ Опрѡ. — Кѡ
ачѡ ꙗѢдемѡнаре, фѡкѡнѡлѡш Варварїи Окаѡїе (при-
леж) аѡпѡ че тїрѡнѡѡше пре лѡкѡиторїи Романй
їар фи асѡприт, се ꙗѢторѡѡ а касѡ, кѡ маре пра-
ѡѡ ши кѡ мѡлѡїи приншй; їарѡ лѡкрѡторїи де
пѡмѡнт, де дорѡ фїнлор ши а мѡѡїернлор, пре
каре

каре ле дѣчѣ припсе варварїй, адѣнжданѣсѣ ла
 ун лок, асѣпра варварилор дѣ нѣвзлит, ши у-
 чигжданѣй, скапѣ прѣзиле дин мѣжиле варва-
 рилор. (4) Атралт лок ꙗ картѣ з. деспре рѣз-
 кою Готилор кап зѣ. деспре ꙗкѣрсїиле, каре ле
 причинѣта Славинїй дин коло дѣ дѣнзре ꙗтре
 церѣнїй Романи, не лѣсѣ скрис: кѣ дѣпѣ че Сла-
 винїй ар фи трекѣт дѣнзрѣ кѣ фер ши кѣ фок
 гот че афла ꙗнаинтѣ окилор прѣпѣдина; дѣпѣ
 че пе Ясадес дѣка Романилор тримис дела Іѣ-
 стинїан кѣ Оасте асѣпра варварилор, лар фи принс
 ши учис, кѣрѣкле дѣ пе коастеле лѣй тѣина,
 пѣнѣ ла Орашѣ Топер, кале дѣ долѣспрѣхѣче хиле
 дѣпѣртат дѣ Константинопол, дѣ пѣтрѣне, ши мѣла-
 те мирїаде (мїй) дѣ лѣкѣиторї Романи дин цинѣ-
 тѣиле Ѳрацїй дѣ дѣс принсе. (5) ꙗ капѣ зо-
 скрїе,

(4) Saepe accidit, ut Hunnos, in fines Romanorum
 praedatoria manu grassantes, jam jamque recessu-
 ros, Thracum atque Illiriorum Duces aggredi con-
 stituerint, saepe per Imperatorem prohibiti. — Bar-
 bari ea data opportunitate hostilem in modum Ro-
 manis afflictis, domum redeunt abacta praeda. Ve-
 rum Agrestes (Γεωργοι) liberorum atque conjugum
 captivarum pietate stimulati, facto agmine abeun-
 tes Barbaros insectantur, trucidant, captisque illo-
 rum jumentis Sarcinariis, praedas redimunt. Pro-
 cop. Hist. Arcan. cap. 4.

(5) Sub idem tempus Sclavenorum exercitus ex tri-
 bus solym conflatus virorum millibus, nemine pro-
 hibente

скріє, кѣм кѣ Германѣс Дѣка лѣи Істиніан май
 де тот іаѣ стѣнс пре Склавиній ачеїа, карій іарѣ
 треѣрѣ Дѣнѣрѣ ꙗ Апѣрѣціа Романилор. Іарѣ ꙗ
 картѣ а 4. деспре рѣднкѣриле лѣи Істиніан лѣн-
 гѣ Дѣнѣре, кіар мѣртѣрискѣе: кѣм кѣ: (Дѣнѣ-
 рѣ) „апроапе де Дакіа, пре варварій, карій лѣ-
 „кѣск де стѣнга Дѣнѣрїй, ꙗї деспарте де Ро-
 „манїй, карій шеѣ де дрѣпта.“ (6) Ши аче-
 стѣ кѣѣет а фи песте кап спре адевернѣрѣ, кѣм
 кѣ ꙗ дрѣпта Дѣнѣрїй, де унде се афѣндѣ Тиса
 ꙗтрѣнса пѣнѣ ꙗ Марѣ Нѣгрѣ, ꙗ тѣатѣ Траціа,
 Мисїа де сѣс ши де жос, дела анѣл 491. пѣнѣ
 Дѣнѣ

hibente, Istrum fluvium trajecit, ac nullo negotio
 subinde transmisso Hebro flumine, bifariam disces-
 sit, quam plurimos turpissime, fugientes interfecerunt,
 captumque Asbadem, tum quidem vivum ser-
 varunt, sed postea coniectum in flammam, combus-
 serunt, desectis prius Ioris ex dorsi illius pelle. —
 Verum et ipsi (qui erant in altero Sclavenorum
 exercitu) ex quo in fines Romanorum irruperant,
 obvios quosque sine ullo aetatis discrimine de me-
 dio sustulissent, ita, ut in Illirico Thraciæque, in-
 sepultis cadaveribus solum longe, lateque constrat-
 tum esset. Quo factum est, ut domum omnes re-
 versi sint cum captivorum innumeris myriadibus. —
 Procop. L. 3. de bello Gothico cap. 38.

- (6) Daciae proximus (Danubius) barbaros, qui ad
 sinistram habitant, discludere incipit a Romanis
 dextram obtinentibus (την τε Ρωμαίων γηρην δεξια).
 Procop. de aedif. Instiniani L. 4.

ДѢПЪ АНѢА 568. НЕМЪРЦІНІИТ ПОПОР РОМАН, САЪ
РОМЪНІИ НЕКЪРМАТ ЛЪКЪІА.

І. 4.

ШИ А СЪТА А ШЪПТЪК ОСЕВИТ ПОПОР РОМАН ДИН
КОЛО ДЕ ДЪНЪРЕ.

АШЪК А ДЕВЕРЕЩЕ МЕНАНДЕР СКРІИТОРЮА А СЪТА
А ШЪПТЪК ДЕСПРЕ ЯВАРИ, КЪМ КЪ АПРОПІИИДЪСЪ
КАІАНЪ АЛ ЯВАРИЛОР КАГАН, КЪ ОЛСТЪК ДЕ ОРАШЪА
ОІРМІЪМ, „ РОМАНИИ, КАРІИ ЛЪКЪІА ПРИН ОРАШЕ,
„ АШЕХАТЕ АТРАЧЪК ПАРТЕ, ТЕМЪНДЪСЕ ДЕ АКЪРСІИЛЕ
„ ВАРВАРИЛОР, ФОАРТЕ САЪ ТЪРЪСЪРАТ.“ (1) МАИ
АКОЛО СПЪНЕ, КЪМ КЪ РОМАНИИ СЪХНД А КОНТРА
ЯВАРИЛОР, ВОІІА СЪІ ОПРІАСЪКЪ А ПРЪЧЕ СЪВЪ. Я-
ТЪНЪКЪ, ТРИМИЦЪНД КАГАНЪ СОЛІ А ДЪКА РОМА-
НИЛОР, ЧЕРЪКЪ: КА СЪ НЪІ ПЪЕ НИЧЕ О АПЕДЕКАРЕ,
КЪ ЕА НИМИКА НЪ АРЕ А МИНТЕ, А ВЪТЪМА ПЕ РО-
МАНИИ, КАРІИ ЛЪКЪЕСЪК ПИНЪКЪ СЪВЪ; ЧИ АСЪПРА
СКЛАВИНИЛОР (ШААВІИ) АЪШМАНИИ РОМАНИЛОР,
ВРЪК А УРЪІ РЪХЪОЙ. ПРИН АЧЕЛЪК ТОМНЕЛЕ ВОІОШИИ
ЕРА РОМАНИИ КА СЪ СЕ АПАЧЕ КЪ КАГАНЪ, НЪМАИ
АТЪТА ПОФТЪКЪ, КА СПРЕ ЦИНЕРЪКЪ ВОРКЕЛОР КЪ ЖЪ-
РЪМЪНТ СЪ СЕ АЪРЕ: „ АШЪК А ДРЪКЪ РЪПЕДЕ МАИ А-
„ ТЪІ А ЛЕЦЪК ВАРВАРИЛОР АЪ ЖЪРАТ.“ ДЪПЪ ЧЕ

ар

(1) Hoc conspecto apparatu, Romani, qui in urbibus
in ea parte sitis habitabant, cum suis rebus a pro-
ditione timerent, vehementer sunt perturbati. Me-
nander Histor. Bizan. Tom. I.

ар фи жѣрат ꙗ леуѣ са (пѣганѣ) аѣ зисѣ Каганѣ: „акѣма еѣ вѣкѣ а пѣне жѣрѣмѣнтѣ пе „ леуѣ Романилор.“ атѣнчѣ архѣереѣ дин Сѣнгидон (сѣ зиче а фи Сѣзмлинѣ) пѣнѣнд ꙗнантѣ Каганѣлѣи Билѣа, каре ꙗ мижлок кѣприндѣ сѣнтеле Евангелѣи, аѣ жѣрат Каганѣ — ашѣ скрѣе Менандер. (2) Яшѣ дарѣ, ши ꙗ сѣта а шѣптѣ дин колѣ де Дѣнѣре лѣкѣиѣ Романиѣ прии Ораще ши сате. Ши ашѣ дин атѣтѣ доѣкѣде марѣ че ꙗширай пѣнѣ ачѣ, дестѣл де лѣминат лѣкрѣ а фи жѣдек, кѣм кѣ ꙗпрежѣрѣ Дѣнѣрѣи (ꙗцелег еѣ де унде се ꙗпреѣнѣ кѣ Тиса) пѣнѣ ꙗ Марѣ Нѣгрѣ, дин зилеле лѣи Константин чел маре май алес, пѣнѣ ꙗ сѣта а шѣптѣ, кѣнд аѣ треѣкѣт Бѣлгарѣи Дѣнѣрѣ ꙗ Цѣриле Романилор (депре каре Гинте май мѣлте скрѣе Яѣкторѣ) негѣрѣ

-
- (2) Hoc veriti Romani, qui Singidone erant; Chaganum ad iusjurandum provocarunt. Itaque iusjurandum confestim abarico ritu ad hunc modum praestitit. Ense educto, et in altum sublato, sibi et Abarorum genti, dira est imprecatus, siquid mali cominisceretur Romanis. Haec ubi barbarus emisit, nunc ego inquit, iusjurandum Romanorum volo jurare. Tum quaesivit quod sanctum, quod religiosum ducerent, per quod jurantes, si fallerent, Dei iram minime evitatueros crederent. Qui in Singidone Urbe summam sacrorum potestatem habebat, statim sancta biblia, quae in medio continebant sacro sancta Evangelia, protulit: — Juro: inquit etc. idem.

гърз де лъкѣиторѣ, сѣѣ де попор Роман се афлх,
каре чот дѣѣна осевит де алте націѣ, пзнѣ а-
стзѣѣ афлореще.

Б. 5.

Акъ пѣцинтеле деспре каѣселе, каре лдѣмна пе
Романѣѣ дела апѣс а трѣче ла рѣсѣрит, ши а
се ашезѣ а дрѣпта дѣнѣрѣѣ.

Деспре политика Романилор лсемнай май
сѣс, кѣм се нѣрѣвѣк а тримите колонѣѣ дин Іта-
ліа а цинѣтѣриле ачелѣ, де унде пре мошѣнѣѣ
варварѣѣ, кѣ арме лѣѣ нѣгонѣк; ачесте колонѣѣ,
ши попор Роман, каре нежонѣт дела апѣс дин Іта-
ліа ши дин алте провинціѣѣ, кѣ тѣрма тречѣ ла
рѣсѣрит, дѣпѣ че май алес Константин чел ма-
ре, кѣ мѣлте привилегіѣмѣрѣѣ ши скѣтирѣѣ нѣ
нѣмай пе четѣценѣѣ, чи ши пе попоренѣѣ лѣкрѣ-
торѣѣ де пѣмѣнт іаѣ дѣрѣѣт; фрѣмос кѣ аде-
вѣрат ерѣ привилегіѣмѣрѣѣ плѣгарилор дела Констан-
тин, каре сѣѣ пердере де кап опрѣк пре фишкѣс,
а лѣа лѣзлог вителе челе де жѣг а плѣгарюлѣѣ,
ши аѣ принде погѣникѣ, мѣртѣрѣсѣще лѣѣк 1.
картѣк 2. титѣлѣ 30. а кѣлѣѣѣрѣк лѣѣилор лѣѣѣ
Феодосіе. (1) Мишѣк а плѣгарюлѣѣ де акѣма соар-
те! Се ашезѣ преѣм ѣисѣѣѣ а дрѣпта дѣнѣрѣѣѣ,
унде армеле варварилор нѣ лесне стрѣѣѣтѣк; ка

ТОМНА

(1) Codicis Theodos. L. II. Tit. 30. leg. 1.

томна де ар тзчк Історіиле атрѣ ачаста парте,
 аѣ нѣ фирк лѣкрѣлѣи не аратз а фи де крѣзѣт,
 ка Романій, карій трѣчк ла рѣсѣрит, сѣ се аше-
 зе ꝛ Провинцій пингз Дѣнзре? пентрѣ кз попорѣ
 Роман дѣдат спре лѣкрарк ши кѣлтивирк пѣ-
 мжитѣлѣи, май ашезат ши атомнит лок спре
 лѣкѣире, ниче наѣ пѣтѣт афла ꝛ тоатз Апѣрѣ-
 ція рѣсѣритѣлѣи, де кѣт ꝛ цинѣтѣрилѣ Дѣнзрїи.
 Ялте провинцій ши цѣрїи, прекум тоатз Цѣра Гре-
 часкѣ, тоатз Ясіа микз, Єрѣ плинѣ де лѣкѣи-
 торїи Грѣчи, іарзши дѣдаци спре лѣкрарк пѣмжи-
 тѣлѣи; атре ачѣщїа дѣрѣ неавѣнд лок Романїи,
 лѣѣш фирк лї лѣемнѣ спре кѣприндѣрк цѣрилор,
 дѣспре о парте челор май родитоаре, іарѣ дѣспре
 алта де лѣкѣиторїи дѣшѣртѣте, прекум Єрѣ тоатз
 Фрація ши Мисїиле амѣндѣсѣз, пѣнз ꝛ Марк
 Нѣгрѣ. Ячѣстк тоатѣ пѣнѣндѣлѣ ла лѣминѣ,
 атрѣк єѣ акѣма; че сѣѣ пѣтѣт фѣче атѣта мѣл-
 цимѣ де Романїи лѣкѣиторїи ꝛ цинѣтѣрилѣ Дѣнз-
 рїи? дакз нѣмѣрѣл Ромѣнилор де асѣзѣи лѣкѣ-
 иторилор пингз Дѣнзре, ꝛ Цѣра Ромѣнїѣскѣ,
 Молдѣва, Ярдѣла, ши о парте а Унгарїи, май
 сѣс де патрѣ мїліѣанѣ нѣ се пѣне; мѣлцимк Ро-
 манилор лѣкѣиторилор дин коаче ши дин колѣ
 де Дѣнзре дин Марк Ядрїатикѣ, пѣнз ꝛ Марк
 Нѣгрѣ кѣтрѣ сфѣршитѣ сѣтѣи а шкѣса, пе лесне
 ꝛ пѣтем пѣне атрѣит: де кѣмѣва мѣсѣра мѣл-
 цимїи лѣкѣиторилор ꝛ Оаре че провинцій, лї
 мѣлци-

мѣлцимъ Орашелор, а сателор ши кѣлтивиръкъ пѣмѣнтѣлѣй, прекѣм врѣѣ тоци Статистичій; ши кѣ адеврѣат, кѣм кѣ ꙗ сѣта а шкѣа кѣ мѣлат май мѣлци лѣкѣиторй Ромѣни аѣ фост ꙗ цинѣтѣриле Дѣнѣрїй де кѣт астѣѣй, нѣ не ласѣ а не ꙗ дои Історїа лѣй Прокопїѣс, (2) каре скрїе, песте О сѣтѣ де Ораше ши локѣрї ꙗтѣрите, а фи рѣдикат, алтеле дин рѣсипитѣрї, алтеле де ноѣ, нѣмай Іѣстинїан. ꙗѣ нѣ фирѣѣе Ерѣ, ка Ромѣнїй, аѣнѣ че Кѣлгарїй ар фи стрѣѣтѣт песте Дѣнѣре ꙗ цинѣтѣриле Романилор, ниче ꙗпѣраций Константинополѣлѣй дѣстѣла де армеле карварилор їар май пѣтѣ ꙗпѣрѣ, ꙗрѣѣнѣнѣѣсѣ ла Олаатѣ кѣ чей дин коаче де Дѣнѣре, еї де еї сѣ се апере, ши ашкѣ сѣ рѣмѣнѣ попор Осѣбит пѣнѣ астѣѣй. ꙗѣ атѣѣта мѣлциме де Романи наѣ пѣтѣт пѣне ꙗчѣпѣтѣ Ромѣнилор? Ба де нѣ сѣнт Ромѣнїй де акѣма рѣмѣшиѣѣ де Романи, лѣкѣиторїй Дакїй ши а алѣор провинций дѣлѣнѣѣ Дѣнѣре; атѣнѣчкѣ вѣдирѣк (тѣлѣѣѣѣѣ) пѣрѣчѣдерїй, сѣкѣ а рѣсѣритѣлѣй наѣей Ромѣнѣѣѣ рѣмѣѣне ѣн ноѣ де пѣрѣрѣк ꙗнодат, спре акѣрѣѣ дѣснодаре ниче О гѣѣчи тоѣре Історикѣ нѣ е де аѣѣнѣс.

КАП

(2) Historia Procopii de aedif. Iustiniana ad Danubium.

К Я П Д.

Ромзній нѣ пот сѣ фіе вицѣ де Дакій, ниче
де Шлави, кѣ атѣта май пѣцин Бѣлгарій, чи
нѣмай кѣраци Романій.

Д. 1.

А зиче: кѣм кѣ Ромзній сѣнт рѣмзшицѣ де
Дакій, че є май мѣлат, де кѣт а зиче: кѣм кѣ
Ромзній сѣнт, че наѣ фост, ка ниче наѣ пѣтѣт
фи ниче одатѣ. Пентрѣ кѣ кѣм рогѣте, аѣ пѣ-
тѣт фи, ка пре о націе ашѣ лѣцитѣ, кѣм є по-
порѣ ромзнеск, Дакій сѣ о подѣтѣ рѣзѣгра (прѣ-
ски) кѣ сѣнцелє лор? аѣнѣ че май кіар де кѣт
адеврѣт шим, кѣм кѣ пе Дакій ачєтѣ, а кѣрора
рѣмзшицѣ де унїй се зик а фи Ромзній, Траїан
де тот іаѣ изгонит дин Дакїа, адекѣнд нѣ по-
пор Роман, пре кѣм мѣртѣрискѣше вѣтгронїѣс. Ши
кѣм кѣ ашѣ аѣ прѣпѣдит Романїй пе Дакій сѣ-
пѣшїй лѣнї Декевал, кѣт ниче нѣмелє нѣ лѣѣ
май рѣмас, не лѣацѣ а прїат Прискѣс, карє кѣлѣ-
торинѣ прин Дакїа лѣнї Траїан, л карѣ атѣнчѣ
Ітила домнѣ, аєспре тоатє націнлє, карє лѣкѣтѣ
атѣнчѣ л Дакїа: адекѣ аєспре Ромзній, пре ка-
рїй лї нѣмѣкѣше аѣзонїй, аєспре Хѣнїй, ши Готї
фачє помєнїре л Історїа са, іарѣ аєспре Дакї
ничє кѣт є нєгрѣ сѣвє унїє; семн а прїат, кѣм
кѣ Дакїй сѣпѣшїй лѣнї Декевал кѣ тоцїй пѣнѣ лѣтѣ-
нѣ

нѢ де армелѣ Романилор сѣѢ аѢ перит, сѣѢ карій
 аѢ пѣтѣт скзпѣ, аѢ трекѣт Тиса ши МѢнциій Кар-
 патѣлѣи ла фрзціиле сале Сармате. Ши кѢм кѢ
 май воіоши аѢ фост варварій май вине аши пѣ-
 фѣси лѣкашѣриле сале, де кѣт а трѣи сѣпѣши
 ши манциій (рокій) Романилор, не лѣвацѣ
 Історіиле векій, ашѣ Прокопіѣс деспре Врѣлї, ши
 Іорнандес деспре ХѢнї. —

Іарѣ ачкїа, кѢм кѢ Романій ниче декѢм нѢ
 саѢ лѣѣскрит кѢ Дакїй лѣи Декебал, вине аратѣ
 Яѣкторѣ дин фирѣ Ромзнилор. ВѢ май атинг
 деспре ачест лѣкрѣ ачестѣк: кѢм кѢ попорѣ Роман
 ниче декѢм нѢ саѢ местекат, ниче саѢ лѣѣскрит кѢ
 алцїи варварїи, ши нѢ май фирѣ ши гурѣ ши карѣ О
 авѣ Романїи асѣпра Варварилор прекѢм зиче ВѢ-
 напїѣс, (*καὶ Ρωμαῖοι Σχιδῶν με φερὶ ὄνομα* везї
 май сѣс) томїа лециле лї Опрѣ де а сѣ кѣзѣтори
 Романїи кѢ варварїи, везї лециле Вихиготилор
 томѣ 5. титѣлѣ 1. §. 1. (1). — Япой де сар
 фи фост лѣѣскрит, сѣѣ местекат прин кѣзѣто-
 рїи Романїи лѣи Траїан кѢ Дакїи, ачаста лѣѣ-
 скрїѣ лѣ нѣравѣриле, лїнка ши портѣ Ромзнилор
 дин коаче де ДѢнзре, ашѣ де маре скимосире
 ар фи фѣкѣт, кѣт кѢ Ромзнїи чей песте ДѢнзре,
 карїи нѢ саѢ пѣтѣт местекѣ кѢ Дакїи, ниче нѢ
 сар пѣтѣ май мѣлат ла Олаатѣ лѣцелѣре ши кѢ-
 ноацїе,

(1) Leg. Visigoth. Tom. III. Tit. 1. §. 1.

ноаце, кѡм кѡ ѡ сѡнт де ун сѡнце. Та ниче политика Романилор нѡ лѡсѡ, ка Романій три-миши колоній атралте провинцій, сѡ се дѡскрѡк-зе кѡ варварій; кѡ ашѡ баериле, каре пре Романій дѡ цинѡ дѡпрезнаци, де тог сар фи рѡпт. Ромзній дѡрѡ а фи даки, ниче дѡкѡм нѡ се поате кѡцѡта.

§. 2.

Ниче Шлави.

Нѡ пот дѡфѡимѡторій де Ромзний май стрѡмк ши недрѡпт а борѡи, де кѡт кѡнд зик, кѡ Ромзний сѡнт вицѡ де Шлави. Дѡ кѡрѡа пѡрерѡ, темѡ дѡ дѡдекѡ а фи дѡ линѡа ромзникѡкѡ, каре арѡ ши кѡвинте шлавичѡи; чи дакѡ ачѡста ѡ дѡ-стѡа темѡ ка сѡ не факѡ Шлави, атѡичѡ ши Унгѡрѡи бор фи вицѡ шлавѡнѡкѡкѡ (че пѡнѡ а-кѡма нимѡрѡи нѡ ѡѡ венит дѡминте) ши дѡкѡ май кѡрѡнд, кѡ борѡеле, каре сѡнѡ шлѡвѡѡше, дѡ линѡа Романилор нѡс де ѡвѡе дѡ тоатѡ Наѡѡа ромзникѡкѡ; чи дѡпѡ ашеѡарѡ, петрѡкѡерѡ, ши тимпѡ дѡ каре дѡ фѡст Ромзний дѡ вѡчинаѡи кѡ Шлавиѡи, кѡ каре кѡвинте шлавичѡе сѡ атрѡкѡвин-цаѡѡ Ромзний пре ун лѡк, атралтѡ ниче помѡни-ре нѡи де ѡеле; ѡарѡ Унгѡрѡи мѡлате дѡ, каре дѡ тот лѡкѡ атѡе дѡнѡиѡи се ивѡск. Дѡн кѡнтрѡ, дакѡ Ромзний сѡнт вицѡ шлѡвѡнѡѡ, кѡм дѡ пѡтѡт фи ка линѡа са сѡ шо пѡрѡѡ де тог, ши сѡ дѡ-кѡрѡи-

брѣцишезѣхъ линка латинѣхъ, линка Романилор? а-
 частѣа єѣ ниче де кѣм нѣ О почи дєзвѣли: пен-
 трѣ кѣ шѣѣт єсте дин картѣк лѣи Прокопѣс де-
 спре рѣзкою Готилор: (1) кѣм кѣ попорѣ аче-
 ста кѣ нѣмеле Шклавѣи (Sclavinii) ла рченѣтѣѣ
 сѣтей а шѣса а фи венит дєспре амѣзѣхъ ноапте
 ла дѣнѣре р цинѣтѣѣриле Романилор, май рнаин-
 те де чѣїа некѣирѣк ла їсторичѣи нѣ се нѣбек; а-
 кѣма дарѣ кѣм аѣ пѣтѣѣ єї ашѣ лѣсѣ линка са, ши
 а лѣа линка Романилор р сѣта а шѣса, кѣнд лин-
 ка Романилор чѣ латинѣскѣхъ, нѣмай єрѣ дєовѣе;
 прєкѣм рсемиѣзѣхъ лѣкєѣ р ноте ла їсторїа Яркѣна
 алѣи Прокопѣс, саѣ мѣкар нѣ май кѣвинте дин
 линка Романилор? пентрѣ кѣ де унде нѣи ни-
 мика, чине поате лѣа чеѣа? кїар се вѣде дарѣ,
 кѣ де нѣ ар фи аѣсє Ромѣнѣи линка са кѣ сине
 дин їталїа, кѣтрѣ сѣта а чинчѣ ши а шѣса а
 О лѣвѣцѣа дин алѣїи нѣ аѣ фост кѣ пѣтинѣцѣ.
 Япой тот ачєїа Шклавѣи, де кѣнд рченѣрѣ сѣ а се
 арѣтѣа лѣнгѣ дѣнѣре ртре Ромѣнѣи, тот Гинтѣ
 дєскилинитѣ аѣ рѣмас де Ромѣнѣи, прєкѣм ши
 Ромѣнѣи де Шклавѣи пѣнѣ асѣзѣи; кѣм дарѣ ро-
 гѣте аѣ пѣтѣѣт фи, ка динтро наѣїе, сѣ се факѣ
 доѣз ашѣк, кѣт уна сѣ їа нѣмеле Ромѣн, алѣа
 сѣшѣ цїе нѣмеле Шклавѣи; сѣ лѣкѣїаскѣхъ вєчине
 уна лѣнгѣ алѣа, ши тотѣшѣи сѣ нѣ се кѣнодєскѣ

кѣ

(1) Procop. L. 3. Got. hi. c. 33.

КЪ СЪНТ ДЕ О ВИЦЪ? Ячаста ар фи О фаптъ не аз-
зитъ. ВЪ креа май лесне а фи де а пѣтѣ унѣ апа
кѣ фокѣ, де кят а склависа (а сярѣи) пре Ромзний.

Г. 3.

Кѣ атѣта май пѣцин сънт Ромзний Българий.

Българий, деспре карий май мѣлте кѣвинтѣ-
зъ Маѣорѣ ↑ Исторѣа са, Гинте деспре амѣзъ
ноапте (де унде май тоате Гинтеле варваре сши-
рз, ка динтро комоарз прекѣм скрѣе Їорнандес (1)
↑ извзлисз ла дѣнзре ↑ цинѣтѣриле Романилор
кѣтрз ↑ ченѣтѣла сѣтей а шѣптѣ; де унде урмѣ-
зъ, кѣ дакъ Ромзний нѣ пот фи вицъ де дакий
ши Шклави, кѣ атѣта май пѣцин пот фи Бѣл-
гарий; ши пентрѣ ачѣѣа тоцѣ, карий зик кѣм кѣ
Ромзний сънт вицъ де Българий, сѣкѣ нѣ ѣѣѣ,
де унде аз венит Българий, сѣкѣ Нацѣа ромзнѣ-
скѣ нѣ О кѣноск. —

Жѣдече акѣма, деспре ашезарѣк ши ↑токми-
рѣ ачестор мзртѣрисири, че ↑ширай пзиз ачѣ
дин скрипторий чей векѣ, ка ↑ченѣтѣла Ромзни-
лор дин Романи адеврзаци сз се аѣѣкъ ла май
маре азминз, каре кѣм кѣцетъ; сѣ тоатъ ↑дреп-
тарѣк, кѣ атѣта май гата сънт де а О прими
↑ нѣме де бине, ↑ кят бине ↑ми аѣѣк аминте,
↑тре

(1) Humani generis officinam vocat Jornandes Sep-
temptrionem.

Атре кѣт де стрѣмте стѣри апрѣжѣр, кѣпринс
 кѣ авѣцѣхѣри Фѣологичѣцѣи, нѣмай пе фѣриш,
 кѣм се зиче, ам пѣтѣт акѣне ла сикринеле Би-
 бліотечилор, де унде ам кѣлес ачѣсте мѣртѣри-
 сирѣи, днн скрипторѣи де о вѣрѣстѣ кѣ атѣмпла-
 биле дѣспре каре скрѣѣ, ши ашѣ нѣ дѣпѣ „кѣт
 де мѣлт, “ чи дѣпѣ „кѣт де вине, “ жѣдѣче
 фѣѣши чине.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I m p r i m a t u r .

Festini die 24-a Aprilis 1823.

Joannes Theodorovits m. p.

G. n. u. R. Parochus Pestiensis,
 Venerabilis Consistorii Asses-
 sor, et Librorum Valachico-
 rum Int. R. Censor.

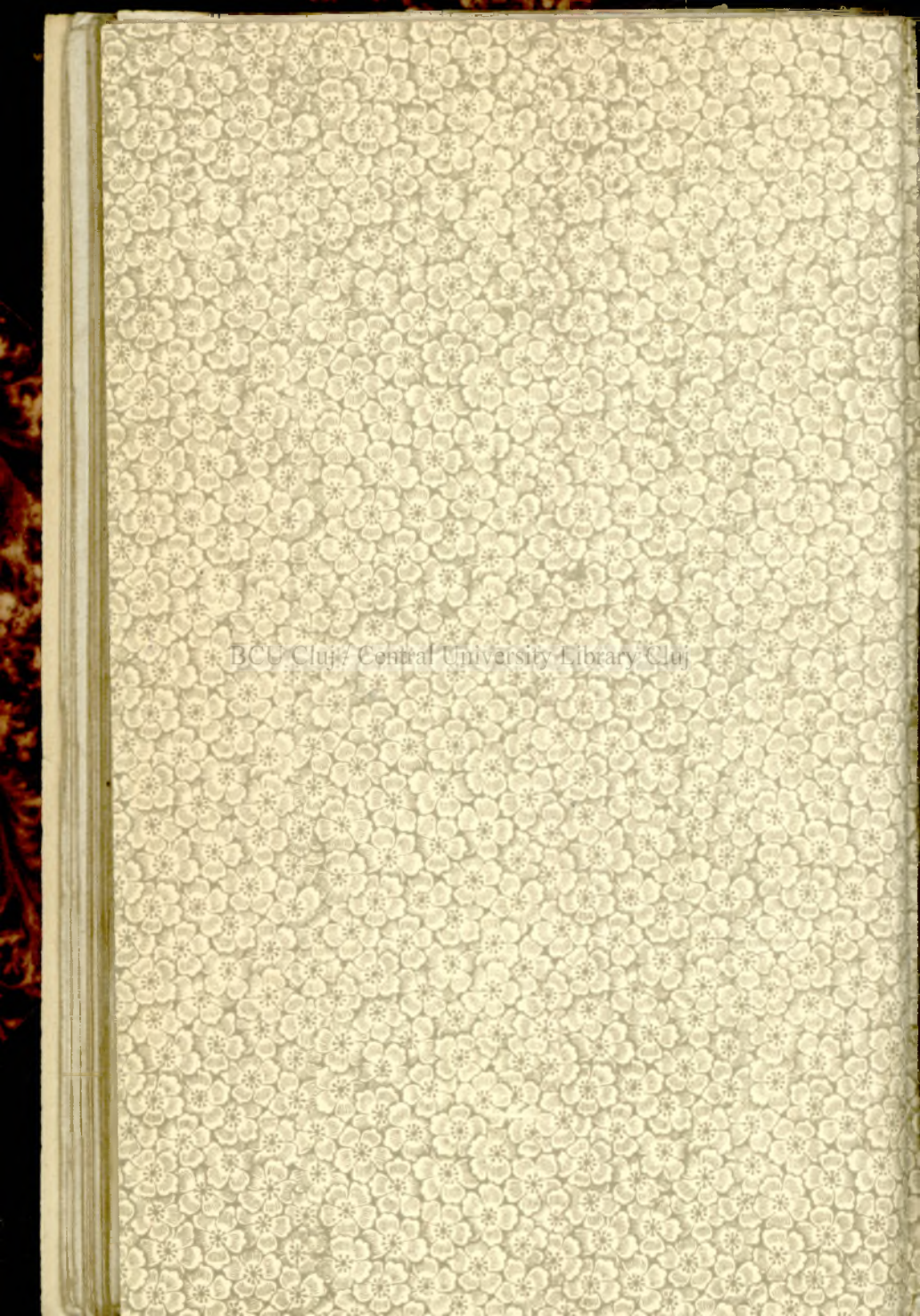
Chama

BCU Cluj / Central University Library Cluj

g.

22.V.4 2

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj: Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

The image shows a close-up of a marbled paper pattern, likely from an antique book cover. The pattern consists of intricate, swirling, and branching veins in shades of brown, tan, and black, creating a complex, organic texture. A semi-transparent rectangular stamp is centered on the page, containing the text "BCU Cluj / Central University Library Cluj".

BCU Cluj / Central University Library Cluj